

Családtámogatási preferenciavizsgálat elemzés

Preferenciák sorrendje, családi adókedvezmény és családi pótlékkal kapcsolatos attitűdök részletes elemzése, természetbeni juttatások részletes elemzése, nagycsaládosokkal és egyszülős családokkal kapcsolatos preferenciák

Bocz János, Dusa Ágnes, Nyírády Adrienn, Székely András

2021. március 17.

www.koppmariaintezet.hu

Tartalom

Vezetői összefoglaló	4
Bevezetés	7
A kutatás leírása, módszertana	7
A kutatás során vizsgált preferenciák	8
A családi adókedvezmény és a családi pótlék megítélése	11
A családi adókedvezmény és a családi pótlék a preferencialistában	11
A családi adókedvezmény és a családi pótlék jelentősége	12
A családi adókedvezmény és a családi pótlék fontossága különböző csoportokban	13
A család havi költségvetését befolyásoló intézkedések megítélése	14
Demográfiai tényezők elemzésének módszertana	14
A családi adókedvezményt és a családi pótlékot egyformán fontosnak tartó válaszadók jellemzői	18
A családi pótlék megítélése	19
A családi pótlékot fontosabbnak tartók jellemzői	19
A családi pótlék emelését támogatók jellemzői	20
A családi adókedvezményt támogatók jellemzői	21
A családi adókedvezményt fontosabbnak tartók	21
A családi adókedvezmény emelését támogatók	22
A családi adókedvezmény és a családi pótlék megítélésének összefoglalása	23
Természetbeni juttatások megítélése	24
Természetbeni juttatások megítélése, főbb társadalmi háttér szerinti eltérések	24
Nemek és életkor szerinti megoszlás	25
Régiók, település típusok	26
Jövedelem, végzettség, munkaerőpiaci aktivitás	27
Családi állapot, gyermekvállalás	29
Természetbeni juttatások megítélésének összehasonlítása a 16 év alatti gyermeket nevelők és nem nevelők körében	30
A nagycsaládosok és az egyszülős családok preferenciái	31
Nagycsaládosok preferenciái	31
A Családvédelmi Akcióterv elemeinek megítélése a nagycsaládosok körében	32
A nagycsaládosok preferenciái régiók szerint	32
Nagycsaládosok preferenciái a többi válaszadóhoz viszonyítva	35
A nagycsaládos anyák támogatásának megítélése	35
Egyszülős, 16 éven alul gyermeket nevelő családok preferenciái	37
Az egyszülős családok potenciális támogatásának megítélése	38
Természetbeni juttatások megítélése az egyszülős családok és a nagycsaládosok közt	39

MELLÉKLET.....	42
1. tábla: A kutatás során megvizsgált kategóriák illetve a hozzájuk tartozó egyes intézkedések listája.....	42
2. tábla: Preferencia rangsor, országos, első 10 helyezett (országos, nemek és életkorcsoportok szerint).....	44
3. tábla: Preferencia rangsor, régiók szerint, első 10 helyezett.....	45
4. tábla: Preferencia rangsor, településtípus szerint, első 10 helyezett	46
5. tábla: Preferencia rangsor, végzettség szerint, első 10 helyezett.....	46
6. tábla: Preferencia rangsor, aktivitás szerint, első 10 helyezett	47
7. tábla: Preferencia rangsor, jövedelem szerint, első 10 helyezett.....	47
8. tábla: Preferencia rangsor, gyermekszám szerint, első 10 helyezett.....	48
9. tábla: Preferencia rangsor, családi állapot szerint, első 10 helyezett.....	49
10. tábla: A családi pótlék emelését támogatók demográfiai mutatói	50
11. tábla: A családi adókedvezmény emelését támogatók demográfiai mutatói	51
12. tábla: Természeti juttatások megítélése demográfiai változók szerinti bontásokban	52
13. tábla: Az egyszülős családok támogatási formáinak megítélése demográfiai változók szerinti bontásokban	55

Vezetői összefoglaló

A családpolitikai intézkedések preferencialistája nem változik érdemben az egyes társadalmi csoportokban.

- Az összes megkérdezett között az első 10 helyre rangsorolt intézkedések a következők: a családi pótlék összegének növelése 25%-kal, oltások, óvoda, szülői feladatok megosztása az anya és az apa között, az adókedvezmény összegének növelése 25%-kal, ingyenes tankönyv, kedvezményes vagy ingyenes óvodai és iskolai gyermekétkeztetés, használt lakás vásárlásának támogatása, egészséges menza ételek, rugalmas munkabeosztás.
- A lista első helyezettjei közt a különböző csoportosítások alapján csak a sorrendben van (minimális) különbség, többnyire ugyanazok a támogatási formák kerülnek előrébb vagy hátrébb az egyes részcsoportok egyéni érdekei szerint.
- A válaszadók családtámogatási kategóriák szerint is értékelték. A kialakult sorrend: gyermek egészségének védelme, segítség a dolgozó szülőknek, egy főre eső háztartási jövedelem, iskolai és óvodai gyermekjóléti intézkedések, családi pótlék, lakhatás támogatása, gyermeknevelés költségeihez való állami hozzájárulás, családi adókedvezmény, családbarát munkahelyi lehetőségek, családalapítás támogatása, egyszülős családok támogatása, családi otthonteremtési kedvezmény, nagycsaládos anyák támogatása, kedvezőbb nyugdíj feltételek a gyermekeknek.

A családi adókedvezmény és a családi pótlék megítélése hasonló mértékű. Társadalmi csoportonként vannak eltérések, de a két támogatási formát hasonlóan egyformán fontosnak tartja minden csoport. A kérdés feltevése, a kérdés környezete viszont jelentősen befolyásolja az egymáshoz viszonyított preferenciát.

- A megkérdezettek csaknem háromnegyede (72,6%) ugyanolyan fontosnak ítélte a kétféle támogatást. A válaszadók 12,4%-a a családi adókedvezményt ítélte fontosabbnak, míg a családi pótlékot 10,5%-uk jelölte meg első helyen.
- Amennyiben az összes támogatási forma közt kell elhelyezni, a két támogatás megítélése nagyjából megegyezik.
- Amennyiben csak ezt a két támogatási formát kell rangsorolni, a családi adókedvezmény a családi pótlék elé kerül.

- Amennyiben emelésről van szó, a családi pótlék esetén azt inkább tartják szükségesnek,
- A családtámogatások közül a családi pótlékot fontosabbnak gondolók között többségben vannak az egy, illetve a négy vagy többgyermekesek (vagy tervezők), a 60 év feletti, az özvegyek, Budapest, Közép-Magyarország, a dunántúli régiók, a nagyobb települések.
- A családi adókedvezményt preferálók inkább a férfiak, a 30-59 évesek, a házasok, jellemzően egygyermekesek, a magasabb iskolai végzettségűek, az ország középső régióiban élők és az észak-magyarországiak, a gazdaságilag aktívak, az átlagos vagy annál nagyobb háztartás jövedelműek.
- A gyermeket nevelő válaszadók számára a két támogatás egyformán fontos.

A természetbeni juttatások támogatottsága magas, a preferenciasorrend érintettség és társadalmi háttér szerint eltérő.

- Magas támogatottságú juttatások a kötelező és ingyenes oltások, az ingyenes tankönyv, a kedvezményes vagy ingyenes óvodai és iskolai gyermekétkeztetés.
- Közepes támogatottságúak az egészséges menza ételek és a védőnői szolgáltatás.
- Mérsékelt támogatottságú: tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátása, ingyenes nyelvvizsga, mindennapos testnevelés, táborok, külföldi nyelvtanulás támogatása.
- Mind a végzettség, mind a jövedelem emelkedésével csökken a mindennapi élethez szükséges támogatások értékelése (pl. ingyenes tankönyv, étkezés), míg a hosszabb távú, az egészséghöz kötődő (testnevelés, menza), illetve a karrierhez szükséges támogatás (nyelvtanulás, nyelvvizsga) értéke növekszik.
- A legtöbb esetben a nagycsaládosok értékelték magasabbra az adott természetbeni juttatásokat, őket az egy- vagy kétgyermekes válaszadók követték, míg a gyermektelenek a legalacsonyabbra értékelték a legtöbb természetbeni juttatást.
- A gyermekesek körében az oltások, az ingyenes tankönyv, a gyermekétkeztetés, a védőnői szolgáltatások magas értékelést kaptak, a tíz vizsgált természetbeni juttatás közül az ő esetükben öt a preferenciák első harmadába került.
- A kisebb településeken (kisvárosokban, községekben) az ingyenes tankönyv, a gyermekétkeztetés és a védőnői szolgáltatások mutattak magasabb elismertséget a nagyobb településeken élők véleményéhez képest.

A nagycsaládosok számára a családi adókedvezmény és a családi pótlék emelése a legfontosabb.

- A nagycsaládosok számára a családi adókedvezmény és a családi pótlék 25%-os emelésének lehetősége, valamint az ingyenes védőoltások a legfontosabbak a vizsgált 57 intézkedés közül.
- A Családvédelmi Akcióterv elemei közül a preferenciák első harmadába kerültek a segítség a nagyszülőktől (5,69) típusú intézkedések, illetve az otthonteremtési kedvezmények összefoglaló kategória (5,32).
- A középmezőnyben szerepel a négygyermekes anyák SZJA mentessége (4,63), a bölcsődefejlesztés (4,60) és a hitelelengedés (4,60).

A válaszadók pártolják a nagycsaládosokat érintő támogatási formákat.

- A teljes mintában első helyen a főállású anyaság támogatása áll, majd a négy, illetve három gyermeket nevelő anyák SZJA mentessége következik.

Az egyszülős családok általánosságban magasabbra értékelik a családtámogatási intézkedéseket.

- A gyermeküket egyedül nevelő szülők az összes válaszadóhoz képest jóval magasabbra értékelik a családi pótlék emelését, az ingyenes tankönyvet, a családbarát munkahelyi környezet, a családtámogatási összegek növelését az egyszülősök számára.
- Preferenciarangsorukban az első helyezett megegyezik a teljes minta első helyezettjével (családi pótlék 25%-os emelése), a második helyre kerül az ingyenes tankönyv, harmadikra az oltás.

A válaszadók pártolják az egyszülősöket érintő támogatási formákat.

- Az összes válaszadó véleményét tekintve a családtámogatási összegek növelését támogatják leginkább (5,23 átlagpont). A több szabadság jóval kevesebb támogatottságot ért el (3,93), a gyermektartás díjának hatékonyabb beszedését az összes válaszadó 3,25 átlaggal értékelte.

Bevezetés

A kutatás leírása, módszertana

A családtámogatási intézkedések ismertségének és elismertségének felmérésére családtámogatási preferenciavizsgálatot végzett a Kopp Mária Intézet a Népesedésért és a Családokért a Price Waterhouse Coopers-szel együttműködésbe. Az adatfelvételt 2020.07.21. és 2020.09.29. között a Társadalomkutató bonyolította.

A kutatás a 18 év feletti felnőtt lakosság körében 6782 fős mintán, TAPI módszerrel, 15 perces kérdőív segítségével valósult meg, összesen 237 településen (Budapest 23 kerületében, a megyeszékhelyeken, 79 városban és 134 községben). Az országos kutatás településtípusra, nemre, életkorra, iskolai végzettségre reprezentatív. Az adatfelvétel véletlenszerű, azaz a kérdezőbiztosok a településeken előre megadott kiinduló címeket kerestek fel és a vonatkozó szabályokat betartva születésnapos módszerrel kiválasztva készítettek interjút készíteni a háztartásban élő 18 év feletti önkéntes válaszadóval (azzal, akinek a születésnapja a legközelebbi napon volt a kérdés napjához). A mintavétel első lépcsőjében kiválasztott településeken mintavételi kiindulópontok kerültek kijelölésre: számuk az adott település lakosságának függvényében alakult. A mintavételi pontoktól kiindulva a kérdezőbiztosok útvonala, a felkeresett háztartások ugyancsak véletlenszerű kiválasztási mód alkalmazása mellett kerültek meghatározásra. Amennyiben a születésnapos módszerrel kiválasztott személy nem volt elérhető vagy nem kívánt részt venni a kutatásban, a fenti eljárás szerint a kérdezőbiztos kiválasztotta a második lehetséges személyt (vagyis az adott háztartásban élők sorrendje a születésnapjuk dátuma - nap és hónap - alapján meghatározásra került, majd a háztartás tagjainak listájából az a felnőtt korú személy került kiválasztásra, akinek a születésnapja a legutolsó születésnap dátumához képest a sorban eggyel korábban volt a kérdés időpontjához képest).

Az adatbázist a Társadalomkutató súlyozta iteratív súlyozási technikával nem, kor, településtípus és régiók szerint, a KSH 2016. évi mikrocenzus adatai alapján, 7000 főre. Az elemzés során a súlyozott adatokat használtuk.

A kutatás során vizsgált preferenciák

A kutatás keretében vizsgáltuk a családtámogatási rendszer pénzbeli és természetbeni elemeivel, valamint potenciális új támogatási elemekkel kapcsolatban megjelenő preferenciákat.

A kutatásban felmért családtámogatási intézkedéseket 13 csoportba soroltuk. Az összesen 57 támogatási formát 1-től 10-ig terjedő skálán kellett értékelniük a válaszadóknak. (ld. Melléklet 1. táblázat). Ezt kiegészítettük a háztartás jövedelmére vonatkozó kérdésekkel annak érdekében, hogy a preferenciák egymáshoz való viszonyáról teljesebb képet kapjunk. Az elemzésben a legalább 6-os preferenciaértéket tekintjük erős preferenciának, támogatásnak.

Az 1. táblában a családpolitikai intézkedések első tíz helyére rangsorolt elemeit tüntettük fel (a preferencialisták részletes bontását ld. a Melléklet 2.-9. táblázataiban). Általánosságban elmondható, hogy a férfiak és a nők válaszai közt nincs jelentős különbség, habár az egyes elemekre a nők általában magasabb pontszámot adtak, illetve a nőknél kissé előrébb kerültek a rugalmas, családbarát munkahelyekkel kapcsolatos szempontok.

	Összesen		Férfi		Nő	
1	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,21	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,39
	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,78	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,7	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,85
	Óvoda	6,37	Óvoda	6,2	Óvoda	6,53
	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,34	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,14	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,52
	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,3	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,09	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,49
	Ingyenes tankönyv	6,11	Ingyenes tankönyv	5,96	Ingyenes tankönyv	6,25
	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,99	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,81	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,14
	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,82	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,72	Rugalmas munkabeosztás	5,97
	Egészséges menza ételek	5,79	Egészséges menza ételek	5,65	Egészséges menza ételek	5,91
0	Rugalmas munkabeosztás	5,76	Segítség a nagyszülöktől	5,59	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,9

1. tábla: Az első 10 helyre rangsorolt intézkedések nemi megoszlásban, átlagérték

A lista első helyezettjei közt a különböző csoportosítások alapján inkább csak sorrendben van (minimális) különbség, többnyire ugyanazok a támogatási formák kerülnek előrébb vagy hátrébb az egyes részcsoportok egyéni érdekei szerint. Így a legfontosabbak:

- családok anyagi támogatásának különböző formái, elsősorban a családi pótlék és a családi adókedvezmény, de ide sorolható az ingyenes tankönyv és a használt lakás vásárlásának támogatása is, valamint a támogatott óvodai/iskolai étkeztetés,
- a gyermekek egészségével kapcsolatos támogatások (oltások, egészséges menza ételek)
- a szülői feladatok ellátását, a család és munkahely összeegyeztetését segítő szempontok.

Az egyes intézkedésekkel kapcsolatos preferenciák mellett a válaszadóknak a 13 családtámogatási kategóriát (plusz a háztartás jövedelmét) egymáshoz képest is el súlyozniuk kellett, aszerint, mit tartanak fontosabbnak és mit kevésbé, meghatározva így a relatív preferenciájukat. Ez a kérdés független volt a kategóriákon belüli intézkedésekre vonatkozó kérdésektől, így az erre adott válaszok segítik a valós preferenciák meghatározását. A 2. táblában látható az országos, illetve külön a nők és férfiak által meghatározott sorrend. Az országostól eltérő helyezést elért kategóriákat kiemeltük.

Családtámogatási kategória	Összesen		Férfiak		Nők	
Gyermekek egészségének védelme	1	7,87%	1	8,01%	1	7,74%
Segítség a dolgozó szülőknek	2	7,48%	4	7,48%	2	7,49%
Egy főre eső háztartási jövedelem	3	7,45%	2	7,55%	5	7,37%
Iskolai, óvodai gyermekjóléti intézkedések	4	7,45%	3	7,53%	4	7,39%
Családi pótlék	5	7,42%	5	7,39%	3	7,44%
Lakhatás támogatása	6	7,27%	6	7,26%	6	7,27%
Gyermekeknevelés költségeihez való állami hozzájárulás	7	7,26%	7	7,26%	7	7,27%
Családi adókedvezmény	8	7,20%	8	7,17%	8	7,24%
Családbarát munkahelyi lehetőségek	9	7,05%	9	7,04%	10	7,05%
Családalapítás támogatása	10	7,04%	10	7,02%	9	7,06%
Egyszülős családok támogatása	11	6,85%	12	6,76%	11	6,93%
Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK)	12	6,81%	11	6,84%	13	6,79%
Nagycsaládos anyák támogatása	13	6,76%	13	6,72%	12	6,80%
Kedvezőbb nyugdíj feltételek a gyermekeknek	14	6,07%	14	5,96%	14	6,17%
Összesen		100%		100%		100%

2. tábla: A családtámogatási intézkedéscsoportok fontossága, a teljes mintában és nemek szerint. A kategóriákra adott értékek összege 100%.

A gyermekek egészségének védelme egyértelműen a legfontosabb, jelentősen leelőzve az 1. táblában, az egyes intézkedések esetén első helyen álló családi pótlékot, ami csak az 5. lett (a nők esetén a harmadik). Az ezt követő sorban a kategóriák fontossága lassan csökken, csak a legutolsó, a kedvezőbb nyugdíjfeltételek fontossága marad el jelentősen az előtte levőtől. A férfiak esetén a sorban előrébb kerülnek az anyagi jellegű támogatások, míg a nők a családbarát munkahelyi lehetőségeket sorolták kicsit előrébb, illetve számukra fontosabb a családi pótlék – emögött az lehet, hogy többnyire azt a nők számára folyósítják, így ők inkább érzik fontosnak. A férfiak a nőkhez képest négy kategóriának adtak magasabb értéket, úgymint a Gyermekek egészségének védelme, az Egy főre jutó háztartási jövedelem, az Iskolai, óvodai gyermekjóléti intézkedések és a CSOK. A nők a férfiakhoz képest a legnagyobb különbséggel a Kedvezőbb nyugdíj feltételeket a gyermekeseknek és az Egyszülős családok támogatását értékelték.

A tanulmány következő részeiben részletesebben áttekintjük a családi pótlék és családi adókedvezmény megítélését, valamint a természetbeni juttatásokhoz, a nagycsaládosokhoz és az egyszülős családokhoz kapcsolódó válaszokat.

A családi adókedvezmény és a családi pótlék megítélése

A családi adókedvezmény és a családi pótlék a preferencialistában

Kiemelt vizsgálati terület, hogy a családi pótlékot mint a gyermekek után alanyi jogon járó támogatást, vagy a családi adókedvezményt mint a gyermekszámhoz és a munkajövedelemhez egyaránt kapcsolódó támogatást tartják-e fontosabbnak a megkérdezettek. A pontos válasz érdekében többféle módon is rákérdeztünk a kétféle családtámogatásra.

Megvizsgáltuk, hogy a családi pótlék (CSP) és a családi adókedvezmény (CSAK) hol szerepelnek a lakosság preferencialistájában. Az elemzéshez a preferencialistában szereplő alábbi kijelentésekre adott válaszokat használtuk fel, amelyeket a válaszadóknak 0-10 közt kellett értékelniük:

- Átlagosan 25%-kal csökkenteném a CSP/CSAK összegét
- Átlagosan 10%-kal csökkenteném a CSP/CSAK összegét
- Nem változtatnám a CSP/CSAK összegén
- Átlagosan 10%-kal növelném a CSP/CSAK összegét
- Átlagosan 25%-kal növelném a CSP/CSAK összegét

A 3. táblában az emelésre vonatkozó válaszok átlagos preferenciája látható. Ez alapján a CSP 25%-os növelését jobban preferálnák a válaszadók, de a CSAK emelése is elérte a 6-os átlagértéket, vagyis az erősen preferált értéket.

Preferencia érték			
Átlagosan 10%-kal megnövelném az adókedvezményt	Átlagosan 25%-kal megnövelném az adókedvezményt	Átlagosan 10%-kal növelném a családi pótlék összegét	Átlagosan 25%-kal növelném a családi pótlék összegét
5,07	6,30	5,14	7,21

3. tábla: CSAK és CSP növelésének támogatottsága, átlag

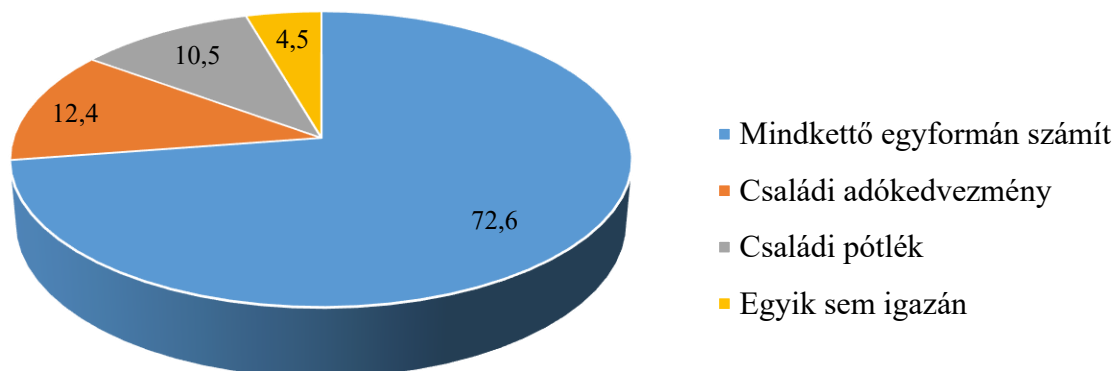
Amikor azonban a két támogatási formát mint kategóriát kellett rangsorolni, akkor a különbség gyakorlatilag eltűnt, a CSP fontossága csupán minimálisan (3%-kal) haladta meg a CSAK-ra adott értéket (2. tábla).

Látható, hogy a CSP emelését valamennyivel jobban támogatják, valószínűsíthetően a támogatás nagyobb múltja miatt. Ugyanakkor ha együtt mérjük a két támogatást, már nem tesznek jelentős különbséget. A pontosabb értelmezés érdekében részletesebben is megvizsgáltuk a CSP és CSAK kérdésekre adott válaszokat.

A családi adókedvezmény és a családi pótlék jelentősége

Mivel a CSP és a CSAK kérdése kiemelten fontos a családoknak, illetve a megítélés mértékének visszajelzése a kormányzatnak, megfogalmaztunk egy kérdést arról, melyik számít jobban egy család havi költségvetésében.

1. ábra: A "Gyermekes család havi költségvetésében mi számít jobban?" kérdésre adott válaszok megoszlása, %

Az erre a kérdésre adott válaszok esetén az arány megfordult, habár a megkérdezettek csaknem háromnegyede (**72,6%**) ugyanolyan fontosnak ítélte a kétféle támogatást. **Ám a válaszadók 12,4%-a a családi adókedvezményt ítélte fontosabbnak, míg a családi pótlékot 10,5%-uk jelölte meg első helyen.** Jellemzően a válaszadói érintettség hiányával függ össze, hogy 4,5%-uk szerint egyik sem számít igazán (1. ábra).

Elképzelhető, hogy a két támogatási formát egyformán fontosnak ítélik számára nem elkülönülten, hanem komplementer, egymást kiegészítő módon jelenik meg a CSP és a CSAK.

Az is előfordulhat azonban, hogy (pl. érintettség, vagy részletes háttérismeretek hiányában) percepcionálisan nem választják markánsan szét őket, ha dönteniük kell egyik vagy másik jelentőségét illetően. Ezzel is indokolható az együttes fontosságot kifejező magas válaszadási mutató.

A háromféle megközelítésből kapott válaszok alapján elmondható:

- amennyiben **emelésről** van szó, a **CSP esetén azt inkább** tartják szükségesnek,
- amennyiben az **összes támogatási forma közt** kell elhelyezni, a két támogatás megítélése nagyjából **megegyezik**,
- amennyiben csak ezt a két támogatási formát kell rangsorolni, a **CSAK a CSP elé kerül**.

A családi adókedvezmény és a családi pótlék fontossága különböző csoportokban

A CSAK és a CSP fontosságának, szerepének meghatározásához egy statisztikai eljárás segítségével¹ további elemzéseket végeztünk, annak érdekében, hogy a demográfiai háttér szerint jobban megismerjük az összefüggéseket. Ez alapján az intézkedéseknek a család költségvetésében megjelenő hatása (eredeti kérdés: „*Mi számít jobban egy gyermekes család költségvetésében?*”) az alábbiak befolyásolják.

A **gyermekkel rendelkező** válaszadók számára a **CSAK és a CSP egyformán fontos**, a reláció szignifikánsan összefügg. A **gyermekteleneknél viszont az „egyik sem számít”** válaszlehetőség volt szignifikáns, ami azt jelzi, hogy számukra egyik támogatási forma sem fontos, s nincs is ezzel kapcsolatos határozott véleményük.

A **nyugdíjasoknál a CSP**, míg a **nem nyugdíjasoknál a CSAK** preferálása mutatott szignifikáns összefüggést. Elképzelhető, hogy az idősebb nemzedék a nagyobb múltra visszatekintő családi pótlékot ismeri inkább, és ezzel együtt ezt is részesíti előnyben.

A **háztartás havi nettó jövedelme** esetében a CSAK-nál volt csak kimutatható szignifikáns reláció. Eszerint a közepes, vagy annál magasabb jövedelműek a CSAK-ot tartják fontosabbnak, ha választaniuk kell a különböző támogatási formák között.

A **háztartás taglétszámát** vizsgálva (a határértékhez közeli) szignifikáns reláció a **2 fős háztartások és a CSP**, illetve a **4 fős és a „mindkettő egyformán számít”** válaszlehetőség között volt kimutatható.

¹ Az ún. Adjusted Standardized Residual (korrigált standardizált reziduum) megmutatja a kereszttáblán belüli szignifikáns relációkat. Ha értéke +2 vagy ennél nagyobb, akkor azok bizonyosan összefüggnek, ha -2 vagy ennél kisebb, akkor bizonyosan nem függnek össze. Leegyszerűsítve arról van szó, hogy az Adjusted Residual mutató alapján megfogalmazhatjuk, hogy a kereszttábla sor és oszlopváltozóinak egyes kategóriái között van-e szignifikáns összefüggés.

A családi állapot változónál az **özvegyek** az átlagosnál nagyobb mértékben **CSP pártiak**, a **házasok** viszont **inkább a CSAK-ot** preferálták, míg az egyedülállók esetében (véltetően) érintettség hiányában az „egyik sem számít” válasz volt szignifikáns.

A *gazdasági aktivitás* esetében szignifikáns eltérést a következő esetekben találtunk: a **gyesen, gyeden lévők és a „mindkét támogatás egyformán számít”** esetében; a munkanélküliek és nyugdíjasok esetében a CSP; a **gazdaságilag aktívak esetében pedig a CSAK** preferálásakor fordult elő.

A *legmagasabb iskolai végzettség* esetében két cellában fordult elő szignifikáns reláció: az alapfokú végzettségűekre jellemzőbb, hogy egyik támogatási formát sem tartják igazán fontosnak, míg a **felsőfokú végzettségűek** az átlagost meghaladó mértékben preferálják a CSAK-ot.

Korcsoport szerint három esetben fordult elő szignifikáns érték: a 18-29 évesek (feltehetően érintettségük hiányában) gyakrabban választották az „egyik sem számít igazán” választ; a **60 év felettiek**nél a CSP-ot, míg a 40-49 éveseknél a CSAK-ot preferálók fordultak elő az átlagost meghaladó arányban.

A család havi költségvetését befolyásoló intézkedések megítélése

Annak érdekében, hogy jobban megismerjük a válaszadást magyarázó háttértényezőket, részletesen is megvizsgáltuk az egyes válaszadói csoportok társadalmi háttérét, fontosabb demográfiai jellemzőit. Meghatároztuk külön-külön az egyaránt fontos, a CSP fontosabb, illetve a CSAK fontosabb válaszokat bejelölőket, majd külön a CSP emelést, illetve a CSAK emelést legalább 6-os preferencia-értékkel támogatók demográfiai háttérét.

Demográfiai tényezők elemzésének módszertana

A "Gyermekek nevelő család havi költségvetésében mi számít jobban?" kérdésre adott válaszok elemzéséhez kétféleképpen is bemutatjuk a válaszokat (ugyanazt a módszert használjuk a háromféle választ adók elemzésénél is). Első esetben (4. tábla) az adott válasza az átlagosnál magasabb arányban szavazó csoportokat soroljuk fel, vegyesen a különböző kategóriákat annak érdekében, hogy általános képet kaphassunk a legfontosabb háttértényezőkről.

A második esetben (5., 6., 8. táblák) a kategóriák közül a legfontosabb csoportokat (régió, településtípus, családi állapot, gyermekek száma) külön is bemutatjuk. A harmadik esetben (7., 9. táblák) leválogattuk azokat a válaszadókat, akik a CSP illetve a CSAK emelést legalább 6-os értékkel látták el, azaz kiemelt mértékben támogatják, és összehasonlítottuk az egyes csoportosítások szerint a mintabeli és a válaszok közt megfigyelhető arányokat.

A táblák színezése során a kék szín az átlagtól felfelé, a piros az átlagtól lefelé eltérő értékeket mutatja, ahol a sötétebb árnyalat nagyobb eltérést jelent.

Fontos megjegyezni, hogy míg a "Gyermekek nevelő család havi költségvetésében mi számít jobban?" kérdés esetén egy válaszadó csak az egyik választ jelölhette be, addig az emelésre vonatkozóan adhatta ugyanazt a preferenciaértéket a CSP és CSAK emelésre. Így utóbbi esetben az egyes válaszadók adatai mindkét válasz háttérében szerepelhetnek.

Mindkettő egyformán számít összesen 72,6%			CSP jobban számít összesen 10,5%			CSAK jobban számít összesen 12,4%		
Kategória	Mindkettő számít, %	Kategória a mintában, %	Kategória	CSP számít, %	%	Kategória	CSAK számít, %	Kategória a mintában, %
Dél-Alföld	80,6	13	Munkanélküli	18,4	2	Észak-Magyarország	22,3	12
2 gyermeket tervez	77,6	16	4+ gyermeket tervez	15,2	1	600.000 Ft felett	20,4	3
Egyéb (GYES, GYED)	77,4	5	4+ gyermeke van	14,1	3	40-49 évesek	16,4	19
3 gyermek van	76,6	11	Közép- Magyarország	13,1	31	400.000-600.000 Ft között	15,6	22
4+ gyermeke van	76,4	3	Özvegy	12,9	9	Közép-Dunántúl	15,1	11
Dél-Dunántúl	75,7	9	Budapest	12,6	19	Felsőfokú végzettség	14,7	21
Észak-Alföld	75,6	15	60 feletti	12	31	Házasság	14,5	50
3 gyermeket tervez	75,6	4	Alapfokú végzettség	12	17	0-16 éves gyermek	14,3	28
Gyermekeket tervez, van már	75,5	9	Nyugdíjas	11,8	28	1 gyermek van	14,1	23
2 gyermek van	75,3	37	1 gyermek van	11,6	23	Aktív (dolgozik és/vagy tanul)	14,0	65
Város	75,1	32	Egyéb (GYES, GYED)	11,6	5	25 évesnél fiatalabb gyermek	14,0	37
Özvegy	74,9	9	Közép-Dunántúl	11,5	11	Gyermekeket tervez, nincs még	13,9	16
17-25 éves gyermek	74,8	12	200.000-400.000 Ft között	11,2	49	1 gyermeket tervez	13,8	11
Nyugat-Dunántúl	74,8	10	Nem tervez gyermeket	11,1	68	50-59 évesek	13,8	15
Nő	74,7	53	0-16 éves gyermek	11,1	28	3 gyermeket tervez	13,7	4
Gyermekeket tervez, nincs még	74,1	16	200.000 Ft alatt	10,9	26	30-39 évesek	13,6	17
Nyugdíjas	74,1	28	18-29 évesek	10,8	18	Nem nyugdíjas	13,4	72
Alapfokú végzettség	74	17	Férfi	10,7	47	Budapest	13,1	19
Kapcsolatban álló, de nem házasság	74	18	Középfokú + érettségi	10,7	34	Férfi	13,1	47
200.000 Ft alatt	73,9	26	1 gyermeket tervez	10,6	11	Gyermekevállaló korú	13,1	45
60 feletti	73,8	31				Közép-Magyarország	13	31
4+ gyermeket tervez	73,8	1				Középfokú + érettségi	13	34
Középfokú végz.	73,6	28				Nincs gyermek	12,7	26
25 évesnél fiatalabb gyermek	73	37				Község, nagyközség	12,6	29
30-39 évesek	73	17						
Község, nagyközség	72,9	29						
18-29 évesek	72,9	18						
50-59 évesek	72,9	15						
0-16 éves gyermek	72,7	28						

4. tábla: A CSP és CSAK támogatásokat egyformán fontosnak tartók, a CSP-t többre értékelők és a CSAK-ot többre értékelők aránya, amennyiben az átlagnál magasabbra értékelték, a válaszokra adott arányok szerint rendezve.²

² A tábla színezése során a kék szín az átlagtól felfelé eltérő értékeket mutatja, ahol a sötétebb árnyalat nagyobb eltérést jelent.

A 4. táblában láthatók a kérdésre adható választ az átlagnál nagyobb mértékben bejelölő csoportok a mintában képviselt arányukkal együtt. Jól látható, hogy a mindkét támogatási formát fontosnak tartók átlagai a legmagasabb értéktől egyenletesen csökkennek, 80,6%-tól 72,7%-ig. Az élen Dél-Alföldön élők után a legalább kétgyermekesek vagy annyit tervezők következnek, de bekerültek a listába a nők, a Dunántúl egy része valamint az alacsony jövedelműek. A lista élén állók a mintában 3-15%-ot képviselnek, az első nagyobb csoport, a kétgyermekesek csak a 10. helyen állnak. Az első 10 csoport átlagos aránya a mintában 12%.

A CSP fontosságát bejelölők élén a munkanélküliek állnak 18,4%-kal, de ez az arány gyorsan csökken, az ötödik helyen már 13% alatt van. Feltűnő, hogy az élen az első három helyen állók aránya a mintában nagyon alacsony, az első 3% feletti érték Közép-Magyarországon (31%). Ezt a támogatási formát elsősorban azok jelölték be, akik körében az egy főre jutó jövedelemszint alacsonyabb (sokgyermekesek, özvegyek, 60 feletti, alacsony végzettségűek). Nem sokkal, de az átlag fölött választották a férfiak. Az első 10 csoport átlagos aránya a mintában 16%.

A CSAK elsődleges fontosságát a legtöbben Észak-Magyarországon jelölték (22,3%), az élen vannak a 400.000 forint-nál magasabb jövedelműek és a magasabb végzettségűek, az aktív dolgozók, az aktív korosztály (30-59 évesek), a gyermekesek és gyermekvállaló korúak, valamint a férfiak. A válaszok aránya ennél a kérdésnél is meredeken csökken, de az élen álló csoportok aránya itt a legmagasabb. A listában az első 10 csoport átlagos aránya a mintában itt a legmagasabb, 25%.

Az összehasonlítás alapján, habár a legtöbben mindkét támogatási formát ugyanolyan fontosnak jelölték, a CSAK fontosságát arányában többen ítélték fontosnak, mint a CSP szerepét, valamint jelentős különbség látható a CSAK javára a fontosságát választó csoportok méretében.

A továbbiakban a válaszok arányát a legfontosabb csoportokon belül is megvizsgáljuk.

A családi adókedvezményt és a családi pótlékot egyformán fontosnak tartó válaszadók jellemzői

	Régió							Településtípus			
	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Budapest	Megyeszékhely / megyei jogú város	Város	Község, nagyközség
Mindkettő egyformán számít %	70,3	66,2	74,8	75,7	67,1	75,6	80,6	68,6	71,8	75,1	72,9
Arány %	21,5	7,2	7,6	7,0	7,7	11,1	10,4	12,8	14,6	24,1	21,0
	Családi állapot					Gyermekek száma					
	Egyedülálló	Kapcsolatban álló, de nem házas	Házas	Elvált	Özvegy	Nincs gyermek	1 gyermek van	2 gyermek van	3 gyermek van	4 vagy több gyermeke van	
Mindkettő egyformán számít %	69,9	74,0	72,6	71,9	74,9	68,1	70,4	75,3	76,6	76,4	
Arány %	11,4	13,3	36,0	5,0	6,8	17,7	15,8	27,2	8,2	2,4	

5. tábla: A CSAK-ot és a CSP-t egyaránt fontosnak tartók aránya régiók, településtípus, családi állapot és gyermekek száma szerint, százalék³

A CSAK-ot és CSP-ot egyformán fontosnak tartók az átlagosnál nagyobb arányban fordulnak elő a 2 vagy többgyermekesek közt, ideértve azokat is, akik még csak tervezik a családalapítást. Regionális szempontból az átlagost meghaladó mértékben volt jellemző a fenti válasz az Alföldi vagy Dél-Dunántúli lakhellyel rendelkező népességre, különösen a városokban és községekben (5. tábla).

³ A táblák színezése során a kék szín az átlagtól felfelé, a piros az átlagtól lefelé eltérő értékeket mutatja, ahol a sötétebb árnyalat nagyobb eltérést jelent.

A családi pótlék megítélése

A családi pótlékot fontosabbnak tartók jellemzői

	Régió							Településtípus			
	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Budapest	Megyeszékhely / megyei jogú város	Város	Község, nagyközség
Családi pótlék fontosabb %	13,1	11,5	9,8	8,7	9,1	9,3	8,0	12,6	10,3	10,3	9,6
Arány a mintában %	4,0	1,3	1,0	0,8	1,0	1,4	1,0	2,4	2,1	3,3	2,8
	Családi állapot						Gyermekek száma				
	Egyedülálló	Kapcsolatban álló, de nem házas	Házas	Elvált	Özvegy	Nincs gyermek	1 gyermek van	2 gyermek van	3 gyermek van	4 vagy több gyermek van	
Családi pótlék fontosabb %	10,0	10,4	10,4	9,9	12,9	10,0	11,6	10,4	9,2	14,1	
Arány a mintában %	1,6	1,9	5,1	0,7	1,2	2,6	2,6	3,7	1,0	0,4	

6. tábla: A családi pótlékot fontosabbnak tartók aránya régiók, településtípus, családi állapot és gyermekek száma szerint, százalék⁴

A családtámogatások közül a **családi pótlékot fontosabbnak gondolók** között többségben vannak az 1, illetve a 4 vagy többgyermekesek (vagy tervezők) és az özvegyek.. Területileg markánsan elkülönülnek a Dunántúli régiók (a kivétel Dél-Dunántúl), amelyekben némileg meglepő módon az átlagost meghaladó a CSP támogatottsága. Kiemelkedik Budapest és így Közép-Magyarország átlagot meghaladó mutatója is. Legkevésbé a községekben gondolják fontosnak a CSP szerepét (6. tábla).

⁴ A táblák színezése során a kék szín az átlagtól felfelé, a piros az átlagtól lefelé eltérő értékeket mutatja, ahol a sötétebb árnyalat nagyobb eltérést jelent.

A családi pótlék emelését támogatók jellemzői

	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Budapest	Megyeszékhely / megyei jogú város	Város	Község, nagyközség
Családi pótlék emelését támogatók %	32,1	10,7	9,1	8,2	11,4	14,8	13,8	18,8	18,9	33,3	29,0
Megoszlás %	30,5	10,9	10,2	9,2	11,5	14,7	12,9	18,7	20,4	32,2	28,8

7. tábla: A családi pótlék emelését nagymértékben preferálók megoszlása régiók és település típusok szerint, százalék

A CSP emelését kiemelten támogatók aránya a mintában 77,6%. A 7. tábla megmutatja, hogy az egyes csoportokon belül az emelést kiemelten preferálók aránya magasabb vagy alacsonyabb a mintában meglévő arányuknál (a magasabb érték megvastagítva látható), azaz ők az átlagosnál nagyobb mértékben támogatják ezt a választ. A CSP emelését inkább a nők támogatják, a 30-59 éves korosztály, illetve az érettségivel rendelkezők. (Melléklet, 10. tábla). Regionálisan kiemelkedik Közép-Magyarország, településméret pedig a megyei jogú városokban (és kismértékben Budapesten) nagyobb arányú a támogatottság. A család szerint a házasságban, vagy legalább kapcsolatban élők, illetve a legalább kétgyermekesek közt nagyobb az arányuk.

A családi adókedvezményt támogatók jellemzői

A családi adókedvezményt fontosabbnak tartók

	Régió							Településtípus			
	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Budapest	Megyeszékhely / megyei jogú város	Város	Község, nagyközség
Családi adókedvezményt fontosabbnak tartók %	13	15,1	9	10,2	22,3	8,1	9	13,1	12,3	11,9	12,6
Arány %	4	1,6	0,9	0,9	2,6	1,2	1,2	2,4	2,5	3,8	3,6
	Családi állapot					Gyermekek száma					
	Egyedülálló	Kapcsolatban álló, de nem házas	Házas	Elvált	Özvegy	Nincs gyermek	1 gyermek van	2 gyermek van	3 gyermek van	4 vagy több gyermeke van	
Családi adókedvezményt fontosabbnak tartók %	9,8	11	14,5	11,7	9,3	12,7	14,1	12,1	12,1	6,3	
Arány %	1,6	20	7,2	0,8	0,8	3,3	3,2	4,4	1,3	0,2	

8. tábla: A családi adókedvezményt fontosabbnak tartók aránya régiók, településtípus, családi állapot és gyermekek száma szerint, százalék.⁵

A fentiekől több szempontból is eltérő a **családi adókedvezményt preferáló válaszadók** társadalomdemográfiai háttere. Kis különbséggel, de inkább a férfiak, a 30-59 évesek, valamint a magasabb iskolai végzettségűek, akik az átlagost meghaladó mértékben CSAK „pártiak” (8. tábla). Meglepő módon Észak-Magyarországon kiemelkedően, valamint kevésbé meglepően az ország középső régióiban (Közép-Dunántúlon és Közép-Magyarországon) élnek, gazdaságilag aktívak (van munkahelyük és dolgoznak is), a háztartás jövedelme pedig átlagos vagy annál nagyobb. Családi hátterüket tekintve házasok és jellemzően legfeljebb egy gyermekük van. A legkevesebbet az elváltaknak és az özvegyeknek éri a CSAK.

⁵ A táblák színezése során a kék szín az átlagtól felfelé, a piros az átlagtól lefelé eltérő értékeket mutatja, ahol a sötétebb árnyalat nagyobb eltérést jelent.

A családi adókedvezmény emelését támogatók

	Régió							Településtípus			
	Közép-Magyarország	Közép-Dunántúl	Nyugat-Dunántúl	Dél-Dunántúl	Észak-Magyarország	Észak-Alföld	Dél-Alföld	Budapest	Megyeszékhely / megyei jogú város	Város	Község, nagyközség
Családi adókedvezmény emelést támogatók	32,5	10,5	9,7	8,3	11,8	13,7	13,5	17,9	18,1	33,7	30,2
Megoszlás	30,5	10,9	10,2	9,2	11,5	14,7	12,9	18,7	20,4	32,2	28,8

9. tábla: A családi pótlék emelését nagymértékben preferálók megoszlása régiók és település típusok szerint.

A CSAK emelést kiemelten támogatók aránya a mintában 70,4%. Magasabb az arányuk a nők közt, korosztály szerint a legfiatalabbak körében is, 59 éves korig. Közép-Magyarországon (a CSP-hez hasonlóan) a CSAK-ot is többen emelnék, de Észak-Magyarországon is magasabb az arányuk. A városokban illetve a kisebb településeken is hasonlóan gondolkodnak. Érthető módon a gyermekesek közt is többen vannak, akik emelnék a CSAK-ot (9. tábla, Melléklet 11. tábla).

A családi adókedvezmény és a családi pótlék megítélésének összefoglalása

A CSP és CSAK támogatását, a preferenciák közt elfoglalt helyét tekintve első pillantásra a családi pótlék támogatottsága a legmagasabb – ez különösen a preferenciák rangsorában látszik, ahol szinte minden csoportosításban a CSP 25%-os emelése kapta a legmagasabb támogatást. Részletesebben megnézve azonban a kép sokkal árnyaltabb, sőt több összehasonlításban a családi adókedvezmény támogatottsága nagyobb. *Mit jelentenek a fentiek, megbízhatatlanok-e az adatok?* A válasz határozottan nem. A társadalomtudományos kutatásokban gyakran előfordul, hogy a mérések során ugyanarra a vizsgálati célra/tárgyra/egységre vonatkozóan inkonzisztens válaszokat adnak a megkérdezettek (ha például más módon/környezetben teszik fel a kérdést). Feltételezésünk szerint a fentiekben is erről van szó, a megkérdezettek egy része nem konzisztensen válaszolt a hasonló tematikájú (de más formában megfogalmazott) kérdésekre. Ennek oka az lehet, hogy a népesség jelentős hányada komplementer támogatási formáknak tartja a családi adókedvezményt és a családi pótlékot, egyfajta homogén családtámogatási formának tartva azokat, amelyek nem elkülönülten, hanem inkább egymással összefonódva vannak jelen az emberek gondolkodásmódjában.

Összességében elmondható, hogy nem határozható meg egyértelműen, a CSP vagy a CSAK támogatottsága nagyobb a hazai népesség körében, a válasz nagymértékben függ a kérdés környezetétől, a lehetséges alternatíváktól. Még azokban a csoportokban is, ahol a személyes érintettség igen erős az egyik forma irányába (pl. magas jövedelem vagy munkanélküli státusz) a válaszadók többsége ugyanolyan fontosnak ítéli a két támogatást.

Természetbeni juttatások megítélése

Az intézkedések egy sajátos csoportját jelentik a természetbeni juttatások. Az adatfelvétel során tíz természetbeni juttatást értékelték a válaszadók a tízfokú skálán, majd megvizsgáltuk az ezekkel kapcsolatos preferenciákat különböző csoportokban. Minden elemzés esetében a skálán elért átlagokat láthatjuk, ahol a táblában kékkel jelöltük azokat, akik magasabbra értékelték, azaz vélhetően fontosabbnak tartják az egyes juttatásokat, míg pirossal jelöltük az alacsonyabbra értékelő csoportokat. Felhívjuk a figyelmet, hogy a 6-os átlagértéket elérő preferencia értékek minősíthetők különösen fontosnak – az oszlopok fejlécében kiemeltük azokat, amelyeknél valamelyik csoportban elérte az átlag a különösen fontos értéket.

Természetbeni juttatások megítélése, főbb társadalmi háttér szerinti eltérések

A kutatásban a következő természetbeni juttatásokkal kapcsolatos preferenciákra kérdeztünk rá. Az alábbi sorrend tükrözi a fontossági sorrendet a teljes mintában, ebben a sorrendben található meg a táblázatokban is a juttatások. Zárójelben található a rövidítés, ahogy a táblákban hivatkozunk az adott juttatásra).

- Magas támogatottság:
 - Oltások (kötelező, ingyenes) (Oltások)
 - Ingyenes tankönyv (Tankönyv)
 - Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés (Étkeztetés)
- Közepes támogatottság:
 - Egészséges menza ételek (Menza) (Egyes csoportokban magas támogatottság)
 - Védőnői szolgáltatás (Védőnő)
- Mérsékelt támogatottság
 - Tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátása (Gyermekek eü. hátránnyal)
 - Ingyenes nyelvvizsga (Nyelvvizsga)
 - Mindennapos testnevelés (Testnevelés)
 - Táborok (pl. Erzsébet tábor) (Táborok)
 - Külföldi nyelvtanulás támogatása (Nyelvtanulás)

Nemek és életkor szerinti megoszlás

Kategóriák/Természetbeni juttatások		Oltások	Tankönyv	Étkeztetés	Menza	Védőnő	Gyermekek eu. hátrányai	Nyelvvizsga	Testnevelés	Táborok	Nyelvtanulás
Mind	6999 fő	6,79	6,11	5,99	5,79	5,41	4,56	4,55	4,11	4,09	3,58
Nem	Férfi (3270 fő)	6,71	5,96	5,81	5,65	5,16	4,50	4,46	4,28	3,94	3,61
	Nő (3730 fő)	6,85	6,25	6,14	5,91	5,62	4,62	4,62	3,96	4,22	3,55
Életkori csoportok	18 - 24 (519 fő)	6,17	5,79	5,72	6,02	4,77	4,67	4,81	3,73	4,08	4,19
	25 - 29 (713 fő)	6,79	6,21	6,32	5,81	5,59	4,79	4,42	4,19	3,87	3,79
	30 - 34 (576 fő)	6,92	6,21	5,99	5,70	5,49	4,47	4,57	4,32	4,12	3,28
	35 - 39 (623 fő)	6,59	5,82	5,67	5,78	5,04	4,17	4,47	4,57	3,85	3,51
	40 - 44 (715 fő)	6,80	5,90	5,54	5,64	5,11	4,27	4,57	4,09	3,71	3,69
	45 - 49 (606 fő)	6,73	5,85	5,63	5,60	5,26	4,63	4,56	3,96	4,03	3,66
	50 - 54 (575 fő)	6,66	5,76	5,46	5,67	5,30	4,74	4,57	3,95	4,19	3,97
	55 - 59 (483 fő)	6,64	6,16	6,06	5,45	5,38	5,15	4,74	3,94	3,88	3,51
	60 - 64 (675 fő)	7,14	6,34	6,45	5,86	5,56	4,64	4,61	4,34	4,06	3,56
	65 - 74 (1002 fő)	7,05	6,35	6,36	5,9	5,66	4,57	4,64	3,93	4,33	3,29
	74 év feletti (512 fő)	6,82	6,73	6,40	6,17	6,17	4,21	3,99	4,18	4,93	3,05

10. tábla: Természetbeni juttatások megítélése nemek és életkori kategóriák szerint⁶

A két nem közül a nők azok, akik szinte minden esetben magasabbra értékelték a tízfokú skálán az adott természetbeni juttatást. Az egyetlen kivétel a mindennapos testnevelés, melynek fontosságát a férfiak értékelték magasabbra (10. tábla).

Életkori csoportokat vizsgálva azt az alapvető megállapítást tehetjük, hogy a legtöbb természetbeni juttatást két életkori sávban értékelik magasabbra: 25-34 év között, tehát a kisgyermekesek és a gyermekvállalás előtt állók, illetve 60 év felett. A külföldi nyelvtanulás támogatás megítélése egyértelműnek tűnik: a legmagasabb átlagpontot adók a legfiatalabbak (18-29 év közöttiek), illetve a 40-54 év közötti korosztály (feltehetően őket személyesen érinti illetve nekik vannak gyermekeik, akikre ez a juttatási forma vonatkozik).

⁶ A táblák színezése során a kék szín az átlagtól felfelé, a piros az átlagtól lefelé eltérő értékeket mutatja, ahol a sötétebb árnyalat nagyobb eltérést jelent.

Régiók, település típusok

Kategóriák/Természetbeni juttatások		Oltások	Tankönyv	Étkeztetés	Menza	Védőnő	Gyermekek eu. hátrány	Nyelvvizsga	Testnevelés	Táborok	Nyelvtanulás
Településtípus	Budapest (1307 fő)	6,63	6,06	5,81	6,35	5,33	4,66	4,27	4,39	4,22	3,80
	Megyeszékhely / megyei jogú város (1426 fő)	6,86	5,87	5,87	5,75	4,94	4,79	5,11	3,99	3,84	3,70
	Város (2251 fő)	6,85	6,22	6,21	5,45	5,54	4,68	4,34	3,96	4,13	3,36
	Község, nagyközség (2014 fő)	6,76	6,20	5,94	5,83	5,64	4,21	4,57	4,18	4,14	3,59
Régió	Dél-Alföld (905 fő)	6,75	6,68	6,30	5,91	4,92	5,31	4,76	4,40	3,55	3,37
	Dél-Dunántúl (647 fő)	6,51	6,18	6,01	5,51	5,65	4,51	5,04	3,85	3,40	4,04
	Észak-Alföld (1032 fő)	6,99	5,85	5,81	5,58	5,27	4,82	5,12	4,14	4,48	2,86
	Észak-Magyarország (806 fő)	7,55	6,91	6,98	6,23	6,45	4,20	4,22	3,91	4,66	2,52
	Közép-Dunántúl (760 fő)	6,55	5,70	5,37	5,91	5,04	3,46	4,23	3,36	3,72	3,33
	Közép-Magyarország (2138 fő)	6,71	5,96	5,92	6,01	5,58	4,70	4,03	4,27	4,33	4,11
	Nyugat-Dunántúl (711 fő)	6,42	5,72	5,55	4,86	4,68	4,47	5,25	4,51	3,85	4,34

11. tábla: Természetbeni juttatások megítélése településtípus és régiók szerint⁷

A **településtípusok mentén** kirajzolódó különbségek közül a legfontosabb megállapítás, hogy a kisebb településeken (kisvárosokban, községekben) az ingyenes tankönyv és a gyermekétkeztetés és a védőnői szolgáltatások mutattak magasabb elismertséget a nagyobb településeken élők véleményéhez képest. A fővárosiak elsősorban nem a közvetlenül anyagi megtakarítást jelentő természetbeni juttatásokat értékelték magasabbra, hanem például az egészséges menza vagy a mindennapos testnevelés szerepét, ezek mellett a táborok és a külföldi nyelvtanulás támogatása volt, amit a budapesti válaszadók fontosabbnak tartottak a többi településtípus válaszadóihoz képest.

Regionális eltérések minden vizsgált természetbeni juttatás esetén kimutathatók. Az **Észak-Magyarországi** régió válaszadói azok, akik a legtöbb ilyen juttatási formát magasra értékelték, így a preferencia-lista élén lévő oltásokat, az ingyenes tankönyvet, a gyermekétkeztetést, az egészséges menzát és a védőnői szolgáltatásokat. Inverz módon a **Nyugat-Dunántúliak között** ezek a legalacsonyabbra értékelt juttatási formák, míg a preferencia lista végén lévő

⁷ A táblák színezése során a kék szín az átlagtól felfelé, a piros az átlagtól lefelé eltérő értékeket mutatja, ahol a sötétebb árnyalat nagyobb eltérést jelent.

természetbeni juttatások értékesebbek, úgymint az ingyenes nyelvvizsga, a mindennapos testnevelés és a külföldi nyelvtanulás támogatása. **Dél-Alföldön** az átlagosnál magasabb értékelést adtak az ingyenes tankönyv, a tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátása, a mindennapos testnevelés és a gyermekétkeztetés kapcsán. A **Dél-Dunántúliaknak** fontosabb az ingyenes nyelvvizsga és a külföldi nyelvtanulás támogatása, ezek mellett az átlagosnál magasabb értékelést adtak az ingyenes tankönyvekre és a védőnői szolgáltatásokra, viszont a táborokat ők értékelték a legalacsonyabbra. Az **Észak-Alföldi** régió válaszadói a többi régió lakosaihoz képest magasabbra értékelték az ingyenes nyelvvizsgát és a táboroztatást, és az átlaglán valamennyivel pozitívabban ítélik meg a tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátásával és az oltásokkal kapcsolatos intézkedéseket is. Érdekes, hogy míg a nyelvvizsga megszerzésének támogatását pozitívan értékelik, addig a külföldi nyelvtanulás támogatását már nem. A **Közép-Dunántúliak** a „legszigorúbb” válaszadók, minden egyes természetbeni juttatást az összes válaszadó átlagától alacsonyabbra értékelték, vagy pont az átlaggal esett egybe a véleményük. A **Közép-Magyarországon** élők véleménye ennél változatosabb, az ő esetükben egy juttatási forma az, ami kifejezetten alacsony pontszámot kapott a többi régió válaszadóihoz képest, mégpedig az ingyenes nyelvvizsga. Az átlagosnál jobban értékelik az egészséges menzát, a védőnői szolgáltatásokat, a tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátását, a mindennapos testnevelést, a táboroztatást és a külföldi nyelvtanulás támogatását (11. tábla).

Jövedelem, végzettség, munkaerőpiaci aktivitás

A 12. táblában a természetbeni juttatások jövedelem, végzettség és aktivitás szerinti felbontása található. A **háztartás nettó havi jövedelme** esetén érthető módon a legrosszabb anyagi helyzetű válaszadók értékelték legmagasabbra majdnem az összes természetbeni juttatást, az ő értékelésüket pedig a következő jövedelmi kategóriába tartozók követik. Két esetben látunk kivételt: a mindennapos testnevelést a legmagasabb jövedelemkategóriába tartozók tartják fontosnak, míg a külföldi nyelvtanulás támogatását szintén ők és a második legelőnyösebb jövedelmű csoport értékelte magasabbra.

A válaszadók **legmagasabb iskolai végzettsége** szempontjából a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők magasabbra értékelték az ingyenes tankönyv, a gyermekétkeztetés, a védőnői szolgálat és a táborok szerepét. A táborok kivételével ezeket a támogatási formákat a diplomások értékelték a legalacsonyabbra, míg az egészséges menza, az ingyenes

nyelvvizsga, a mindennapos testnevelés és a külföldi nyelvtanulás támogatása körükben a legnépszerűbb.

Kategóriák/Természetbeni juttatások		Oltások	Tankönyv	Étkeztetés	Menza	Védőnő	Gyermekek elő. hátránnyal	Nyelvvizsga	Testnevelés	Táborok	Nyelvtanulá s
Háztartás havi jövedelme	200.000 HUF alatt (1828 fő)	6,95	6,53	6,35	5,85	5,71	4,85	4,55	4,07	4,61	3,26
	200.000 - 400.000 HUF (3444 fő)	6,77	6,04	5,98	5,77	5,36	4,59	4,63	4,20	4,01	3,55
	400.000 - 600.000 HUF (1541 fő)	6,73	5,94	5,73	5,79	5,29	4,25	4,40	3,86	3,72	3,98
	600.000 HUF felett (187 fő)	5,97	4,84	4,60	5,40	4,32	3,88	4,18	5,00	3,57	3,87
Iskolázottság	Általános iskola (alapfok) (1212 fő)	6,88	6,51	6,43	5,85	5,79	4,39	4,02	3,78	4,65	2,77
	Szakma (érettségi nélkül) (1983 fő)	6,72	6,09	6,03	5,42	5,39	4,60	4,58	3,97	3,88	3,45
	Érettségi (2346 fő)	6,75	6,11	5,94	5,70	5,42	4,53	4,58	4,12	3,91	3,66
	Diploma (1459 fő)	6,85	5,81	5,63	6,37	5,09	4,71	4,89	4,57	4,19	4,29
Munkaerőpiaci aktivitás	Más (GYED, GYES) (322 fő)	7,27	6,65	6,67	5,94	5,70	4,86	4,65	3,83	4,05	3,28
	Nyugdíjas (1930 fő)	6,98	6,41	6,38	5,99	5,74	4,55	4,49	4,09	4,41	3,20
	Tanuló (196 fő)	5,76	4,90	5,12	6,33	3,99	4,81	5,75	4,24	3,76	4,06
	Munkanélküli (164 fő)	6,85	6,19	6,48	6,13	5,95	5,35	3,79	3,53	4,54	2,96
	Dolgozó (4385 fő)	6,71	5,99	5,78	5,65	5,28	4,51	4,54	4,16	3,95	3,77

12. tábla: Természetbeni juttatások megítélése háztartási jövedelem, iskolázottság és munkaerőpiaci aktivitás szerint⁸

Munkaerőpiaci aktivitást tekintve a preferencialista szerint egyébként minden csoportban legelöl szereplő oltásokat, ingyenes tankönyveket és gyermekétkeztetést a **gyesen, gyeden lévő**k különösen magasra értékelték. A **tanulók** az egészséges menza, az ingyenes nyelvvizsga és a külföldi nyelvtanulás támogatását értékelték magasabbra, vélhetően őket a jelenlegi élethelyzetükben ezek érintik leginkább. A **dolgozók** esetében nem mutatkozott markánsan legmagasabbra értékelt természetbeni juttatás, de az látszik, hogy a diákok mellett ők is jobban támogatják a külföldi nyelvtanulást. A **munkanélküliek** számára viszont nagy segítséget

⁸ A táblák színezése során a kék szín az átlagtól felfelé, a piros az átlagtól lefelé eltérő értékeket mutatja, ahol a sötétebb árnyalat nagyobb eltérést jelent.

jelenthet a védőnői szolgálat, a tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátása és a táborok, hiszen ezeket a többi csoporthoz képest legmagasabbra értékelték, de második legmagasabbra értékelték a gyermekétkeztetés és az egészséges menza szerepét is, tehát fontosnak tartják, nagyra értékelik ezeket a támogatási formákat. A **nyugdíjasok** a táborok, az ingyenes tankönyv, az oltások és a védőnői szolgálat esetében adtak az átlagnál magasabb (de nem a legmagasabb) értékeléseket.

Megfigyelhető, hogy mind a végzettség, mind a jövedelem emelkedésével csökken a mindennapi élethez szükséges támogatások értékelése, míg a hosszabb távú, az egészséghez (testnevelés) illetve a karrierhez, boldoguláshoz szükséges (nyelvtanulás) értéke növekszik.

Családi állapot, gyermekvállalás

Kategóriák/Természetbeni juttatások		Oltások	Tankönyv	Étkeztetés	Menza	Védőnő	Gyermekek eü. hátránnyal	Nyelvizsga	Testnevelés	Táborok	Nyelvtanulás
Van-e gyermeke	Nincs gyermeke (1817 fő)	6,54	5,79	5,59	5,75	5,27	4,43	4,62	4,10	3,80	3,97
	Van gyermeke (5070 fő)	6,91	6,23	6,16	5,81	5,47	4,62	4,54	4,11	4,17	3,44
Családi állapot	Elvált (485 fő)	6,44	6,09	6,11	5,71	5,09	4,65	4,40	4,17	4,16	3,71
	Házasságban (3471 fő)	6,90	6,11	6,00	5,63	5,49	4,45	4,48	4,04	3,98	3,48
	Kapcsolatban (1262 fő)	6,72	6,22	6,00	6,04	5,33	4,87	4,58	4,38	4,25	3,94
	Egyedülálló (1145 fő)	6,33	5,73	5,59	5,77	4,99	4,48	4,72	4,17	3,87	3,65
	Özvegy (637 fő)	7,35	6,63	6,50	6,22	6,08	4,67	4,62	3,79	4,74	3,18

13. tábla: Természetbeni juttatások megítélése településtípus és régiók szerint⁹

A családi állapot és **gyermekvállalás** szintén olyan szempontok, melyek befolyásolhatják, hogy egyes természetbeni juttatást melyik csoport hogyan ítél meg. Eredményeink egyértelműen azt erősítik meg, hogy azok, akiknek van gyermeke, magasabbra értékelik az összes természetbeni juttatást. Egyetlen kivétel a külföldi nyelvtanulás támogatása, mely mögött az állhat, hogy a fiatal, még gyermektelen válaszadókhoz ez a kérdéskör még közelebb állhat.

⁹ A táblák színezése során a kék szín az átlagtól felfelé, a piros az átlagtól lefelé eltérő értékeket mutatja, ahol a sötétebb árnyalat nagyobb eltérést jelent.

A **családi állapot** szerint az **özvegyek** értékelték legmagasabbra az intézkedések többségét, így az oltásokat, az ingyenes tankönyvet, a gyermekétkeztetést, az egészséges menzát, a védőnői szolgáltatásokat és a táborokat is – csak a legutóbbi nem kapott különösen fontos minősítést. Érthető módon az (életkorukat tekintve is fiatalabb korcsoportú) **egyedülállók** voltak, akik legalacsonyabb értékelést adtak a természetbeni juttatásokra, számukra ezen intézkedések jelentősége még nem érezékelhető. A **házasok** az átlagnál magasabb pontszámot adtak az oltásokra és a védőnői szolgáltatások szerepére. A **kapcsolatban élők** a többi családi állapothoz képest legmagasabbra értékelték a tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátását, a mindennapos testnevelést és a külföldi nyelvtanulás támogatását, de az ingyenes tankönyv, az egészséges menza szerepét is magasabbra ítélték, mint az átlag (13. tábla).

Természetbeni juttatások megítélésének összehasonlítása a 16 év alatti gyermeket nevelők és nem nevelők körében

	0-16 éves a gyermek	Idősebb gyermeke van vagy nincs gyereke
Oltások (kötelező, ingyenes)	6,91	6,77
Ingyenes tankönyv	6,24	6,07
Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,05	5,99
Egészséges menza ételek	5,91	5,74
Védőnői szolgáltatás	5,31	5,46
Tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátása az óvodákban, iskolákban	4,60	4,56
Ingyenes nyelvvizsga	4,56	4,56
Mindennapos testnevelés*	4,26	4,05
Táborok (pl. Erzsébet tábor)	4,11	4,06
Külföldi nyelvtanulás támogatása	3,51	3,61

14. tábla: Természetbeni juttatások megítélése a 0-16 éves gyermeket nevelők közt a többi válaszadóhoz viszonyítva

A 14. táblában jól látható, hogy a 16 év alatti gyermeket nevelők preferencia-sorrendje teljesen egyezik a teljes minta sorrendjével, tehát az oltások szerepelnek az első helyen, az ingyenes tankönyv a második helyen és így tovább. Egyedül a mindennapos testnevelés megítélésében mutatkozott szignifikáns eltérés a többi válaszadó értékeléséhez képest, amit a 16 év alatti gyermeket nevelők magasabbra értékelték. Ebből az eredményből azt szűrhetjük le, hogy a **kiskorú gyermeket nevelő magyarok véleménye nem tér el statisztikailag kimutatható módon a többi válaszadótól.**

A nagycsaládosok és az egyszülős családok preferenciái

A családtámogatások, a családpolitika célja a gyermekvállalással kapcsolatos nehézségek csökkentése, az akadályok elhárítása. Ilyen szempontból van két csoport, akik külön figyelmet igényelnek, a nagycsaládosok, illetve az egyszülősök, akiknek a segítése, támogatása fontos cél. Szükséges ezért külön megvizsgálnunk ezeknek a csoportoknak az igényeit, illetve azt is, a nekik nyújtott támogatásokhoz hogyan viszonyul a társadalom.

Nagycsaládosok preferenciái

		<i>Átlagos pontszám</i>
1.	Átlagosan 25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,73
2.	Oltások (kötelező, ingyenes)	7,05
3.	Átlagosan 25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,81
4.	Ingyenes tankönyv	6,68
5.	Óvoda	6,64
6.	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,61
7.	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,50
8.	Családi ellátások, pótlékok	6,16
9.	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,11
10.	Egészséges menza ételek	5,99

15. tábla: Nagycsaládosok preferencia sorrendje, első 10 helyezett (N=966)

A nagycsaládosok – vagyis a legalább 3 gyermeket nevelők – számára a **családi adókedvezmény** és a **családi pótlék 25%-os emelésének lehetősége**, valamint az **ingyenes védőoltások** a legfontosabbak a vizsgált 57 intézkedés közül. Az országos sorrendhez képest a helyet cserélt a harmadik és az ötödik legfontosabb, vagyis az adókedvezmény előre került, az óvoda kicsit hátrébb. A tíz legfontosabb intézkedés közé sorolták továbbá az ingyenes tankönyveket, az óvodát, a kedvezményes vagy ingyenes gyermekétkeztetést, a szülői feladatok megosztását az anya és az apa között, a családi ellátásokat, pótlékokat, a használt lakás vásárlásának támogatását és az egészséges menza ételeket. Vagyis a részben vagy teljes egészében államilag támogatott juttatásokat, illetve a gyermekek egészségét érintő intézkedéseket tartották a legfontosabbnak. A legnépszerűtlenebbek azok az opciók voltak, amelyek a jelenleg érvényben lévő támogatások megvonását vagy csökkentését jelentenék (15. tábla).

A Családvédelmi Akcióterv elemeinek megítélése a nagycsaládosok körében

A Családvédelmi Akcióterv elemei közül a preferenciák első harmadába kerültek a Segítség a nagyszülőktől (5,69) típusú intézkedések, illetve az Otthonteremtési kedvezmények összefoglaló kategória (5,32). A középmezőnyben szerepel a négygyermekes anyák SZJA mentessége (4,63), a bölcsődefejlesztés (4,60) és a hitelelengedés (4,60). A legkevésbé a kedvezményes kölcsönöket (2,55) tartották fontosnak a legalább 3 gyermeket nevelő családokban.

A nagycsaládosok preferenciái régiók szerint

Ugyan egyes régiókban alacsony volt a kutatásba került nagycsaládosok száma, a 16.a és 16.b táblákban így is jól látható, hogy mennyire homogén az általuk legfontosabbnak tartott intézkedések köre. Minden régióban a családi pótlék és a családi adókedvezmény növelése, a védőoltások, az óvodai ellátás és az ingyenes tankönyv kapta a legnagyobb támogatást. Észak-Magyarországon a korábban nem említett intézkedések közül az első 10 közé került a rangsorban a védőnői ellátás, Közép-Magyarországon a 20 millió forintra emelt CSOK lehetősége, Nyugat-Dunántúlon a gyermek után járó pótszabadságok növelése, Dél-Alföldön pedig az egyszülős családok fokozottabb támogatása.

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Észak-Magyarország N=130		Közép-Dunántúl N=134		Közép-Magyarország N=161		Nyugat-Dunántúl N=74	
Oltások (kötelező, ingyenes)	8,40	Átlagosan 25%-kal növelném a családi pótlék összegét	8,09	Átlagosan 25%-kal növelném a családi pótlék összegét	8,10	Oltások (kötelező, ingyenes)	7,61
Átlagosan 25%-kal növelném a családi pótlék összegét	8,10	Oltások (kötelező, ingyenes)	7,37	Átlagosan 25%-kal növelném az adókedvezményt	6,91	Átlagosan 25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,25
Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	8,03	Átlagosan 25%-kal növelném az adókedvezményt	7,07	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,85	Ingyenes tankönyv	6,88
Ingyenes tankönyv	8,02	Ingyenes tankönyv	6,69	Óvoda	6,77	Óvoda	6,79
Óvoda	7,92	Egészséges menza ételek	6,39	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,55	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,70
Átlagosan 25%-kal növelném az adókedvezményt	7,48	Családi ellátások, pótlékok	6,36	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,53	Átlagosan 25%-kal növelném az adókedvezményt	6,70
Védőnői szolgáltatás	7,07	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,33	20 millióra növelt CSOK	6,52	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,63
Használt lakás vásárlásának támogatása	6,99	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,04	Családi ellátások, pótlékok	6,51	Gyermek után járó pótszabadságok	6,62
Egészséges menza ételek	6,75	Átlagosan 10%-kal növelném a családi pótlék összegét	5,98	Egészséges menza ételek	6,45	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,53
Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,74	Óvoda	5,95	Védőnői szolgáltatás	6,30	Segítség a nagyszülőktől	6,44

16.a. tábla: Nagycsaládosok preferencia sorrendje régiók szerint, első 10 helyezett

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Dél-Alföld N=148		Dél-Dunántúl N=98		Észak-Alföld N=220	
Átlagosan 25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,97	Ingyenes tankönyv	6,70	Átlagosan 25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,52
Ingyenes tankönyv	6,96	Családi ellátások, pótlékok	6,67	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,89
Átlagosan 25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,96	Átlagosan 25%-kal növelném a családi pótlék összegét	6,63	Átlagosan 25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,47
Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,86	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,49	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,33
Oltások (kötelező, ingyenes)	6,72	Óvoda	6,42	Óvoda	6,28
Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,66	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,20	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,19
Óvoda	6,61	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,10	Ingyenes tankönyv	6,17
Családtámogatási összegek növelésével az egyszülősök számára	6,03	Átlagosan 25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,04	Családi ellátások, pótlékok	6,12
Adókedvezmények és -mentességek családoso knak	5,98	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,00	Családbarát munkahelyi környezet	5,98
Egészséges menza ételek	5,97	Segítség a nagyszülőktől	5,87	Gyermek után járó pótszabadságok	5,88

16.b. tábla: Nagycsaládosok preferencia sorrendje régiók szerint, első 10 helyezett

Nagycsaládosok preferenciái a többi válaszadóhoz viszonyítva

A nagycsaládosok a többi válaszadóhoz képest magasabbra értékelték a kifejezetten őket érintő, célzott intézkedéseket: akinek több gyermeke van, jobb nyugdíjat kapjon, akinek van gyereke, jobb nyugdíjat kapjon, az SZJA mentesség lehetőségét a legalább 3 gyermekes anyáknak, a nyugdíjkedvezményeket a nagycsaládos anyáknak, továbbá az otthonteremtési kedvezményeket (pl. CSOK). Ugyanakkor körükben a többi válaszadóhoz képest kevésbé bizonyult fontosnak a meddőségi problémával küzdő párok támogatása, hogy ne számítson bele a nyugdíjba, hogy valakinek van vagy nincs gyereke, valamint a külföldi nyelvtanulás támogatása (17. tábla – kiemelve a magasabb értékek).

	Nagycsaládosok N=966	Többi válaszadó N=6034
Akinek több gyermeke van, jobb nyugdíjat kapjon	5,48	4,22
Otthonteremtési kedvezmények (pl. CSOK)	5,32	4,52
Személyi jövedelemadó mentesség a legalább 3 gyermekes anyáknak	4,93	3,94
Akinek van gyereke, jobb nyugdíjat kapjon	4,87	3,86
Nyugdíjkedvezmények a nagycsaládos anyáknak	4,33	3,52
Meddőségi problémával küzdő párok támogatása	3,67	4,38
Külföldi nyelvtanulás támogatása	3,11	3,65
Ne számítson bele a nyugdíjba, hogy valakinek van vagy nincs gyereke	1,80	2,42

17. tábla: Nagycsaládosok preferencia sorrendje a többi válaszadóhoz viszonyítva.

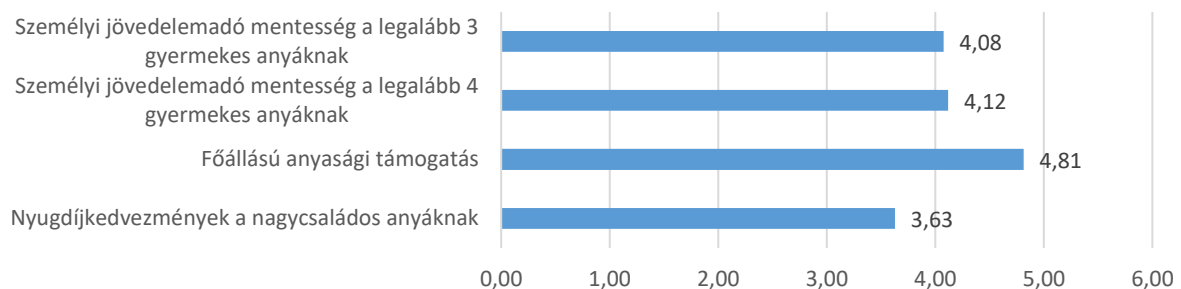
A nagycsaládos anyák támogatásának megítélése

A nagycsaládos anyák támogatása mint fő támogatási kategória jelent meg a kutatásban, és az alábbi intézkedéseket tartalmazta:

- Személyi jövedelemadó mentesség a legalább 3 gyermekes anyáknak
- Személyi jövedelemadó mentesség a legalább 4 gyermekes anyáknak
- Főállású anyasági támogatása
- Nyugdíjkedvezmények a nagycsaládos anyáknak

A teljes mintában a preferencia sorrendben első helyen a főállású anyaság támogatása áll, majd a 4, illetve 3 gyermeket nevelő anyák SZJA mentessége következik, legkevésbé a nagycsaládos anyáknak járó nyugdíjkedvezmény lehetőségét támogatták a válaszadók (2. ábra).

2. ábra: Nagycsaládos anyák támogatásának megítélése, átlagértékek, N=7000

Egyes szocio-demográfiai mutatók mentén tovább vizsgáltuk a preferenciákat. Az eredmények azt mutatják, hogy a régiók kivételével minden egyéb mutató vonatkozásában a főállású anyaság támogatását tartották kiemelkedően fontosnak, nincs számottevő különbség ennek a kérdéskörnek a megítélésében a válaszadók körében. Észak-Magyarországon tapasztalható, hogy a három gyermeket nevelő anyák SZJA mentességének lehetőségét értékelték magasabbra, illetve Nyugat- és Dél-Dunántúlon a négygyermekes anyák SZJA mentessége kapott magas pontszámot (18. tábla).

1-10-ig skálán adott pontszámok átlaga		SZJA mentesség a legalább 3 gyermekes anyáknak	SZJA mentesség a legalább 4 gyermekes anyáknak	Főállású anyasági támogatás	Nyugdíjkedvezmények a nagycsaládos anyáknak
Teljes minta		4,08	4,12	4,81	3,63
Régió	Közép-Magyarország	4,14	4,26	5,58	3,70
	Észak-Magyarország	4,39	3,91	3,39	3,04
	Észak-Alföld	4,03	4,21	4,65	3,82
	Dél-Alföld	4,09	3,63	5,18	4,42
	Közép-Dunántúl	3,39	3,35	4,49	3,30
	Nyugat-Dunántúl	3,59	4,40	4,18	3,65
	Dél-Dunántúl	4,86	5,06	4,89	3,03

18. tábla: Nagycsaládos anyák támogatásának megítélése, átlagértékek, N=7000

KINCSKOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Egyszülős, 16 éven alul gyermeket nevelő családok preferenciái

Megvizsgáltuk a 16 év alatti gyermek(ek)et nevelő egyszülős családokat, mint különösen támogatásra szoruló csoportot, s esetükben megnéztük az összes intézkedésre adott válaszok alapján a preferencia-sorrendjüket. A 19. táblában található az egyszülős családok preferenciasorrendjéből az első 10 helyezett, valamint további tételek, ahol szignifikáns különbség volt található a társadalom többi részéhez képest. Jelentős eltérés van a családi pótlék 25%-os emelését, az ingyenes tankönyveket, általánosságban a családi ellátások, támogatások szerepét és a családbarát munkahelyi környezetet illetően, ezeket az egyszülősök preferálják jobban. A CSOK és a négygyermekes anyák SZJA mentessége körükben kevésbé fontos. Érdekes, hogy az egyszülőseket érintő intézkedések esetén mindössze a családtámogatási összegek növelése kapott magasabb preferenciaértéket, a másik két intézkedés a sorban jóval hátrébb került és nincs különbség a két csoport közt.

		Egyszülős 0-16 éves gyerekkel (211 fő)	Többi válaszadó (6677 fő)
1	Átlagosan 25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,76	7,2
2	Ingyenes tankönyv	6,83	6,09
3	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,71	6,81
4	Családi ellátások, pótlékok	6,46	5,66
5	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,39	6
6	Átlagosan 25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,38	6,3
7	Családbarát munkahelyi környezet	6,23	5,46
8	Rugalmas munkabeosztás	6,17	5,76
9	Egészséges menza ételek	6,16	5,77
10	Óvoda	6,14	6,4
11	Családtámogatási összegek növelésével az egyszülősök számára	5,99	5,2
17	Főállású anyasági támogatás	5,32	4,8
25	Mindennapos testnevelés	4,84	4,08
27	Táborok (pl. Erzsébet tábor)	4,62	4,06
32	Több szabadság az egyszülősök számára	4,43	3,91
35	Nyugdíjkedvezmények a nagycsaládos anyáknak	4,36	3,6
41	Otthonteremtési kedvezmények (pl. CSOK)	4,1	4,65
45	Személyi jövedelemadó mentesség a legalább 3 gyermekes anyáknak	3,47	4,09
47	Segítség más személytől	3,21	2,26
50	A gyermektartásdíj hatékonyabb beszedésével	3,05	3,26

19. tábla: Egyszülős, 0-16 éves gyermeket nevelő családok preferenciái a többi válaszadóhoz viszonyítva. A kék jelölés a két csoport véleménye közötti szignifikáns eltéréseket jelzi, kiemelve a magasabb értéket. A szürkével kiemelt sorszámaik az egyszülőseket célzó intézkedések.

Az egyszülős családok potenciális támogatásának megítélése

Az egyszülős családokra három speciális kérdés vonatkozott, mindhárom intézkedéstervezet, tehát nem már bevezetett támogatást vagy juttatást értékelték a válaszadók. A három véleményezett javaslat közül egy az egyszülősök családtámogatási összegének növelésére vonatkozott, a másik az egyszülős családok számára megemelt szabadnapok számára, a harmadik pedig a hatékonyabb gyermektartási díj beszedésére. E három közül az összes válaszadó véleményét tekintve a családtámogatási összegek növelése tűnt a legszimpatikusabbnak (5,23 átlagpont), a több szabadság már jóval kevesebb pontot kapott a tízfokú skálán (3,93), míg a gyermektartás díjának hatékonyabb beszedését az összes válaszadó 3,25 átlaggal értékelte (3. ábra).

3. ábra: Egyszülős családokat érintő intézkedések megítélése a teljes mintában (N=7000)

Kíváncsiak voltunk arra, hogy e három, az egyszülős családokat érintő támogatási javaslat értékelésében megmutatkoznak-e a demográfiai különbségek a teljes válaszadói mintában. Azt állapíthatjuk meg biztosan, hogy a gyermektartásdíj beszedésének hatékonyabbá tételét fontosabbnak tartják a nők, érdekes módon az özvegyek és nem olyan meglepő módon az elváltak, a nyugdíjasok, a 200.000 Ft alatti nettó havi jövedelemmel rendelkezők, akiknek van gyermeke, és akik Budapesten élnek.

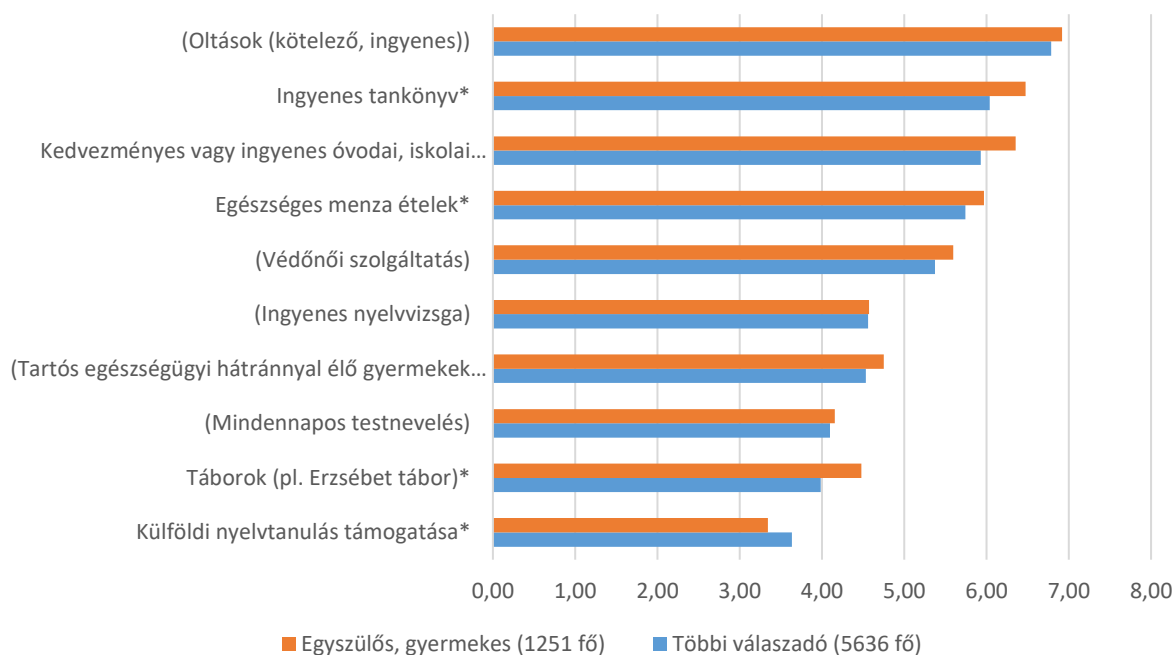
Az egyszülősök számára több szabadnap lehetőségének felvetését a magasabb iskolai végzettségűek, azaz leginkább a diplomások, őket követően az érettségizettek támogatják,

illetve a településtípusok szerint mutatkozott még különbség: a nagyobb településeken élők számára tűnik értékesebbnek ez a javaslat, a Budapestiek és a megyeszékhelyen élők magasabbra értékelték a megemelt szabadság ötletét.

A kifejezetten egyszülős családok számára megemelt családtámogatási összegeket a nők, a diákok és a dolgozók, a magas keresetűek (leginkább a 400.000-600.000 nettó havi háztartási keresettel rendelkezők), valamint a nagyobb településeken élők támogatják. (Melléklet, 13. tábla)

Természetbeni juttatások megítélése az egyszülős családok és a nagycsaládosok közt

A természetbeni juttatásokat megvizsgáltuk az egyszülős családok, illetve a nagycsaládosok véleménye alapján. Előbbit két változatban is: a mintában szereplő összes egyszülős családot és külön csak a 16 év alatti gyermeke(ke)t nevelő egyszülősöket, mint különösen érzékeny és támogatást igénylő csoportot.

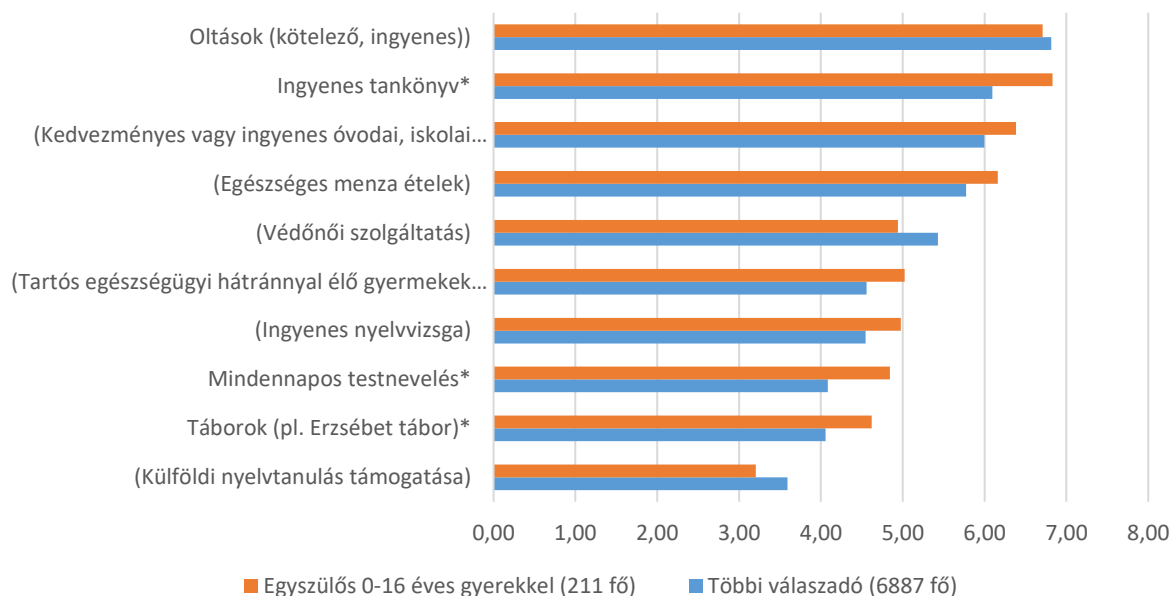
4. ábra: Természetbeni juttatások megítélése a gyermeket nevelő egyszülős családok és a többi válaszadó bontásában

KINCS

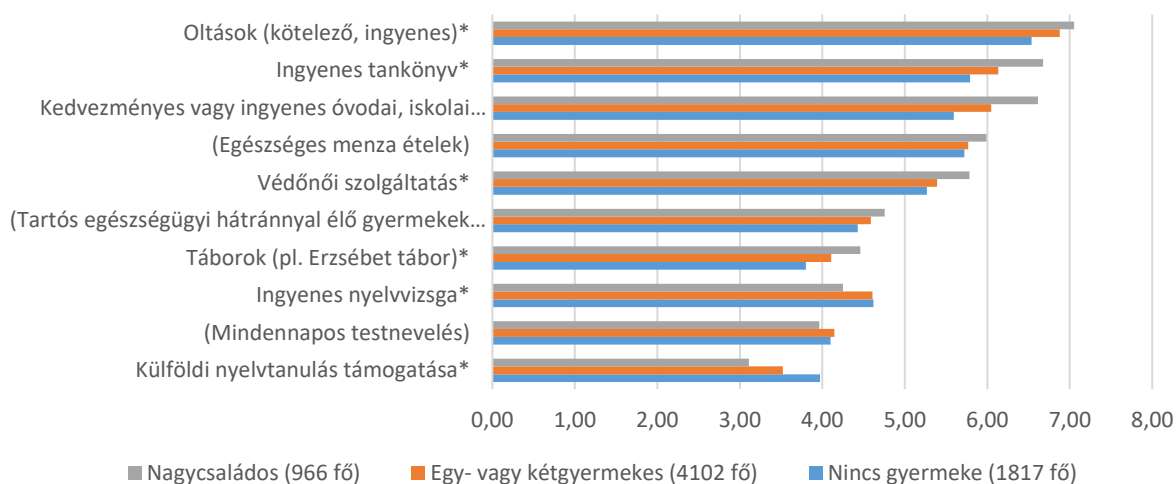
KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Ha nem vesszük figyelembe a gyermek életkorát (tehát már lehet felnőtt is), abban az esetben azt láthatjuk, hogy a gyermeküket egyedül (fel)nevelők szinte minden természetbeni juttatási formát magasabb pontszámmal értékelték. A magasabb értékelések szignifikánsak voltak az **ingyenes tankönyv, a gyermekétkeztetés, az egészséges menza és a táborok** esetében. A külföldi nyelvtanulás támogatását viszont kevésbé tartják fontosnak a többi válaszadóhoz képest (4. ábra).

5. ábra: Természetbeni juttatások megítélése a 16 év alatti gyermeket nevelő egyszülős családok és a többi válaszadó bontásában

Ha a kérdést leszűkítjük a 16 év alatti gyermeke(ke)t nevelő egyszülős családokra, akkor már csak három természetbeni juttatás esetében marad meg a szignifikáns (valódi) eltérés az értékelések között, s mindhárom esetben az egyszülős, 16 év alatti gyermeket nevelők értékelték magasabbra az adott juttatási formát, így az **ingyenes tankönyvek, a mindennapos testnevelés és a táborok** támogató, segítő hozzájárulását a gyermek(ek) neveléséhez (5. ábra).

KINCSKOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

6. ábra: Természetbeni juttatások megítélésének összehasonlítása a nagycsaládosok, egy- vagy kétgyermekesek és a gyermektelenek körében

Végül a **nagycsaládosok** véleményét vetettük össze az egy vagy két gyermeket nevelőkével és a gyermektelenekével. A legtöbb esetben a nagycsaládosok értékelték magasabbra az adott természetbeni juttatásokat, őket az egy- vagy kétgyermekes válaszadók követték, míg a gyermektelenek a legalacsonyabbra értékelték a legtöbb természetbeni juttatást az ingyenes nyelvvizsga és a külföldi nyelvtanulási lehetőségek támogatása kivételével. Emögött az állhat, hogy a gyermektelenek között több a fiatal, akik pedig, mint korábban láthattuk, jobban támogatják a nyelvtanulással kapcsolatos támogatásokat. A gyermekesekre visszatérve látszik, hogy az **oltások, az ingyenes tankönyv, a gyermekétkeztetés – kedvezményes és egészséges –, a védőnői szolgáltatások** mind magas értékelést kaptak, **a tíz vizsgált természetbeni juttatás közül öt a preferenciák első harmadába került** (6. ábra).

KINCSKOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

MELLÉKLET

1. tábla: A kutatás során megvizsgált kategóriák illetve a hozzájuk tartozó egyes intézkedések listája

Kategória	Intézkedések
Segítség a dolgozó szülőknek	Bölcsőde
	Óvoda
	Segítség a nagyszülőktől
	Segítség más személytől
	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között
	Állami támogatások a munkába való visszatéréshez (pl. ingyenes KRESZ vagy nyelvvizsga)
Családbarát munkahelyi lehetőségek	Gyermek után járó pótszabadságok
	Céges óvoda, bölcsőde
	Részmunkaidő
	Rugalmas munkabeosztás
	Otthoni munkavégzés
	Családbarát munkahelyi környezet
Iskolai, óvodai gyermekjóléti intézkedések	Ingyenes tankönyv
	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés
	Külföldi nyelvtanulás támogatása
	Ingyenes nyelvvizsga
	Táborok (pl. Erzsébet tábor)
Gyermek egészségének védelme	Védőnői szolgáltatás
	Oltások (kötelező, ingyenes)
	Egészséges menza ételek
	Mindennapos testnevelés
	Tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátása az óvodákban, iskolákban
Gyermeknevelés költségeihez való állami hozzájárulás	Adókedvezmények és -mentességek családosoknak
	Családi ellátások, pótlékok
	Kedvezményes kölcsönök családosoknak
Családalapítás támogatása	Otthonteremtési kedvezmények (pl. CSOK)
	Hitelelengedés a gyermek születésekor
	Családalapításhoz kedvezményes kölcsönök
	Meddőégi problémával küzdő párok támogatása
Lakhatás támogatása	Új lakás vásárlásának támogatása
	Használt lakás vásárlásának támogatása
	Lakásbérlet támogatása

KINCSKOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Nagycsaládos anyák támogatása	Személyi jövedelemadó mentesség a legalább 3 gyermekes anyáknak
	Személyi jövedelemadó mentesség a legalább 4 gyermekes anyáknak
	Főállású anyasági támogatás
	Nyugdíjkedvezmények a nagycsaládos anyáknak
Családi Otthonteremtési Kedvezmény (CSOK)	3 millióra csökkentett CSOK
	5 millióra csökkentett CSOK
	Változatlan CSOK (10 millió)
	15 millióra növelt CSOK
	20 millióra növelt CSOK
Kedvezőbb nyugdíj feltételek a gyermekeknek	Ne számítsen bele a nyugdíjba, hogy valakinek van vagy nincs gyereke
	Akinek van gyereke, jobb nyugdíjat kapjon
	Akinek több gyermeke van, jobb nyugdíjat kapjon
Családi adókedvezmény	Átlagosan 25%-kal csökkenteném az adókedvezményt
	Átlagosan 10%-kal csökkenteném az adókedvezményt
	Nem változtatnék az adókedvezmény mértékén
	Átlagosan 10%-kal növelném az adókedvezményt
	Átlagosan 25%-kal növelném az adókedvezményt
Családi pótlék	Átlagosan 25%-kal csökkenteném a családi pótlék összegét
	Átlagosan 10%-kal csökkenteném a családi pótlék összegét
	Nem változtatnék a családi pótlék összegén
	Átlagosan 10%-kal növelném a családi pótlék összegét
	Átlagosan 25%-kal növelném a családi pótlék összegét
Egyszülős családok támogatása	A gyermektartásdíj hatékonyabb beszedésével
	Több szabadság az egyszülősök számára
	Családtámogatási összegek növelésével az egyszülősök számára
Egy főre eső háztartási jövedelem	Igen, elegendő
	10%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne
	30%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne
	50%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne
	100%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne

2. tábla: Preferencia rangsor, országos, első 10 helyezett (országos, nemek és életkorcsoportok szerint)

	Összesen		Férfi		Nő	
1	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,21	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,39
2	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,78	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,7	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,85
3	Óvoda	6,37	Óvoda	6,2	Óvoda	6,53
4	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,34	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,14	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,52
5	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,3	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,09	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,49
6	Ingyenes tankönyv	6,11	Ingyenes tankönyv	5,96	Ingyenes tankönyv	6,25
7	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,99	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,81	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,14
8	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,82	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,72	Rugalmas munkabeosztás	5,97
9	Egészséges menza ételek	5,79	Egészséges menza ételek	5,65	Egészséges menza ételek	5,91
10	Rugalmas munkabeosztás	5,76	Segítség a nagyszülőktől	5,59	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,9

	18-49		50 felett		Gyermekes		Gyermektelen	
1	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,27	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,13	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,45	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	6,56
2	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,68	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,90	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,91	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,54
3	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,55	Óvoda	6,50	Óvoda	6,59	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,06
4	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,35	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,33	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,46	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	5,89
5	Óvoda	6,26	Ingyenes tankönyv	6,27	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,45	Óvoda	5,86
6	Ingyenes tankönyv	5,97	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,18	Ingyenes tankönyv	6,23	Ingyenes tankönyv	5,79
7	Rugalmas munkabeosztás	5,88	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,02	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,16	Egészséges menza ételek	5,72
8	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,82	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,90	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,91	Rugalmas munkabeosztás	5,70
9	Egészséges menza ételek	5,75	Segítség a nagyszülőktől	5,84	Segítség a nagyszülőktől	5,91	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,59
10	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,74	Egészséges menza ételek	5,83	Családi ellátások, pótlékok	5,82	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,57

KINCSKOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

3. tábla: Preferencia rangsor, régiók szerint, első 10 helyezett

	Észak-Magyarország		Közép-Dunántúl		Közép-Magyarország		Nyugat-Dunántúl	
1	Oltások (kötelező, ingyenes)	7,55	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	6,99	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,46	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	6,48
2	Óvoda	7,29	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,55	25%-kal növelném az adókedvezményt	6,82	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,42
3	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,18	Egészséges menza ételek	5,91	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,81	25%-kal növelném az adókedvezményt	6,15
4	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,98	100%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne	5,72	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,71	Óvoda	5,98
5	Ingyenes tankönyv	6,91	25%-kal növelném az adókedvezményt	5,71	Óvoda	6,38	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	5,92
6	Védőnői szolgáltatás	6,45	Ingyenes tankönyv	5,70	Rugalmas munkabeosztás	6,12	Ingyenes tankönyv	5,72
7	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,44	Óvoda	5,60	Egészséges menza ételek	6,01	Segítség a nagyszülőktől	5,61
8	25%-kal növelném az adókedvezményt	6,28	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,38	100%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne	6,01	Rugalmas munkabeosztás	5,59
9	Egészséges menza ételek	6,23	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,37	20 millióra növelt CSOK	5,98	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,55
10	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,23	Családi ellátások, pótlékok	5,32	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,97	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,46

	Dél-Alföld		Dél-Dunántúl		Észak-Alföld	
1	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,71	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	6,65	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,27
2	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,75	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,51	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,99
3	Ingyenes tankönyv	6,68	Óvoda	6,41	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,50
4	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,67	Családi ellátások, pótlékok	6,29	Óvoda	6,46
5	25%-kal növelném az adókedvezményt	6,59	Ingyenes tankönyv	6,18	Családbarát munkahelyi környezet	5,89
6	Óvoda	6,37	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,09	25%-kal növelném az adókedvezményt	5,87
7	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,30	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,01	Ingyenes tankönyv	5,85
8	Családtámogatási összegek növelésével az egyszülősök számára	6,07	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	5,97	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,81
9	Családbarát munkahelyi környezet	6,06	Rugalmas munkabeosztás	5,93	Gyermek után járó pótszabadságok	5,81
10	100%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne	5,99	Segítség a nagyszülőktől	5,86	Családi ellátások, pótlékok	5,79

4. tábla: Preferencia rangsor, településtípus szerint, első 10 helyezett

	Budapest		Megyeszékhely / megyei jogú város		Város		Község, nagyközség	
1	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,09	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,86	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,48	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,23
2	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,79	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	6,86	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,85	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,76
3	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,63	Óvoda	6,38	25%-kal növelném az adókedvezményt	6,67	25%-kal növelném az adókedvezményt	6,52
4	Egészséges menza ételek	6,35	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,26	Óvoda	6,37	Óvoda	6,42
5	Óvoda	6,32	Ingyenes tankönyv	5,87	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,28	Ingyenes tankönyv	6,20
6	Rugalmas munkabeosztás	6,07	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,87	Ingyenes tankönyv	6,22	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,17
7	Ingyenes tankönyv	6,06	Családi ellátások, pótlékok	5,83	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,21	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,94
8	25%-kal növelném az adókedvezményt	6,01	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,77	100%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne	5,85	100%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne	5,85
9	Családi ellátások, pótlékok	5,93	Egészséges menza ételek	5,75	Segítség a nagyszülőktől	5,82	Egészséges menza ételek	5,83
10	Családtámogatási összegek növelésével az egyszülősök számára	5,92	Rugalmas munkabeosztás	5,75	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,81	Rugalmas munkabeosztás	5,82

5. tábla: Preferencia rangsor, végzettség szerint, első 10 helyezett

	Alapfokú végzettség		Középfokú végzettség, érettség nélkül		Középfokú végzettség, érettséggel		Felsőfokú végzettség	
1	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,27	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,30	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,29	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	6,89
2	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,88	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,72	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,75	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,85
3	Ingyenes tankönyv	6,51	25%-kal növelném az adókedvezményt	6,53	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,38	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,66
4	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,43	Óvoda	6,31	25%-kal növelném az adókedvezményt	6,35	Óvoda	6,49
5	Óvoda	6,39	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,30	Óvoda	6,35	Egészséges menza ételek	6,37
6	25%-kal növelném az adókedvezményt	6,28	Ingyenes tankönyv	6,09	Ingyenes tankönyv	6,11	Rugalmas munkabeosztás	6,04
7	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	5,95	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,03	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,94	25%-kal növelném az adókedvezményt	5,95
8	Egészséges menza ételek	5,85	100%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne	5,81	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,85	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,90
9	Családi ellátások, pótlékok	5,83	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,80	Rugalmas munkabeosztás	5,84	Segítség a nagyszülőktől	5,84
10	Védőnői szolgáltatás	5,79	Segítség a nagyszülőktől	5,76	Segítség a nagyszülőktől	5,75	Ingyenes tankönyv	5,81

6. tábla: Preferencia rangsor, aktivitás szerint, első 10 helyezett

	Aktív (dolgozik és/vagy tanul)		Munkanélküli		Nyugdíjas		Egyéb (GYES, GYED)	
1	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,23	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,42	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,98	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	8,22
2	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,67	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,85	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	6,97	Oltások (kötelező, ingyenes)	7,27
3	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,49	Óvoda	6,60	Óvoda	6,57	Óvoda	7,09
4	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,37	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,48	Ingyenes tankönyv	6,41	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,86
5	Óvoda	6,23	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,23	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,38	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,73
6	Ingyenes tankönyv	5,94	Ingyenes tankönyv	6,19	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,24	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,67
7	Rugalmas munkabeosztás	5,84	Egészséges menza ételek	6,13	Segítség a nagyszülőktől	6,04	Ingyenes tankönyv	6,65
8	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,76	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,06	Egészséges menza ételek	5,99	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,04
9	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,75	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,04	Családi ellátások, pótlékok	5,93	Családi ellátások, pótlékok	6,02
10	100%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne	5,69	Gyermek után járó pótszabadságok	5,97	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,90	Rugalmas munkabeosztás	5,99

7. tábla: Preferencia rangsor, jövedelem szerint, első 10 helyezett

	200.000 alatt		200.000-400.000		400.000-600.000		600.000 felett	
1	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,24	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,21	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,20	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	6,98
2	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,95	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,77	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,73	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,77
3	Óvoda	6,66	Óvoda	6,39	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,55	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,55
4	Ingyenes tankönyv	6,53	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,31	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,39	Segítség a nagyszülőktől	6,15
5	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,35	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,24	Óvoda	6,07	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,03
6	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,32	Ingyenes tankönyv	6,04	Rugalmas munkabeosztás	5,99	Oltások (kötelező, ingyenes)	5,97
7	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,17	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,98	Ingyenes tankönyv	5,94	Óvoda	5,85
8	Családi ellátások, pótlékok	6,09	Egészséges menza ételek	5,77	Egészséges menza ételek	5,79	Rugalmas munkabeosztás	5,83
9	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,03	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,72	Segítség a nagyszülőktől	5,76	20 millióra növelt CSOK	5,60
10	Segítség a nagyszülőktől	5,85	Családi ellátások, pótlékok	5,71	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,75	Egészséges menza ételek	5,40

8. tábla: Preferencia rangsor, gyermekszám szerint, első 10 helyezett

	Nincs gyermek		1 gyermek		2 gyermek		3 gyermek		4 vagy több gyermek	
1	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	6,56	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,22	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,49	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,77	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,62
2	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,54	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,81	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,92	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,92	Oltások (kötelező, ingyenes)	7,52
3	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,06	Óvoda	6,50	Óvoda	6,62	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,87	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	7,41
4	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	5,89	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,36	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,54	Óvoda	6,56	Ingyenes tankönyv	7,20
5	Óvoda	5,86	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,30	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,37	Ingyenes tankönyv	6,52	Óvoda	6,93
6	Ingyenes tankönyv	5,79	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,95	Ingyenes tankönyv	6,27	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,48	Családi ellátások, pótlékok	6,64
7	Egészséges menza ételek	5,72	Ingyenes tankönyv	5,90	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,11	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,38	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,61
8	Rugalmas munkabeosztás	5,70	Rugalmas munkabeosztás	5,87	Segítség a nagyszülőktől	6,08	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,21	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,55
9	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,59	Segítség a nagyszülőktől	5,76	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,95	Egészséges menza ételek	6,03	Gyermek után járó pótszabadságok	6,10
10	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,57	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,74	Családi ellátások, pótlékok	5,82	Családi ellátások, pótlékok	6,02	Egészséges menza ételek	5,84

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

9. tábla: Preferencia rangsor, családi állapot szerint, első 10 helyezett

	Elvált		Házas		Kapcsolatban		Egyedülálló		Özvegy	
1	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,11	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,35	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,61	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,33	Oltások (kötelező, ingyenes)	7,35
2	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,44	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,90	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,82	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	6,33	25%-kal növelném a családi pótlék összegét	7,30
3	Óvoda	6,15	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,56	Oltások (kötelező, ingyenes)	6,72	Óvoda	5,83	Óvoda	6,73
4	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,11	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	6,51	Óvoda	6,44	Egészséges menza ételek	5,77	Ingyenes tankönyv	6,63
5	Ingyenes tankönyv	6,09	Óvoda	6,49	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,39	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	5,76	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,50
6	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	5,98	Ingyenes tankönyv	6,11	Ingyenes tankönyv	6,22	Ingyenes tankönyv	5,73	Szülői feladatok megosztása az anya és az apa között	6,39
7	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	5,87	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,00	Egészséges menza ételek	6,04	Családi ellátások, pótlékok	5,61	Egészséges menza ételek	6,22
8	Rugalmas munkabeosztás	5,79	Használt lakás vásárlásának támogatása	5,94	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	6,00	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	5,59	Használt lakás vásárlásának támogatása	6,20
9	Családi ellátások, pótlékok	5,77	Segítség a nagyszülőktől	5,89	100%-kal magasabb egy főre eső háztartási jövedelem kéne	6,00	Rugalmas munkabeosztás	5,52	Családi ellátások, pótlékok	6,12
10	Egészséges menza ételek	5,71	Rugalmas munkabeosztás	5,83	Családi ellátások, pótlékok	5,99	25%-kal megnövelném az adókedvezményt	5,45	Segítség a nagyszülőktől	6,11

KINCSKOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

10. tábla: A családi pótlék emelését támogatók demográfiai mutatói

Családi pótlék emelését legalább 6-os preferenciaértékkel támogatók demográfiai jellemzői. A táblázatok tartalmazzák a támogatók arányát az egyes csoportokon belül, illetve a csoportok megoszlását a mintában.

N=5434 (77,6%)	Családi pótlék emelését támogatók %		Minta %
Nem	Férfi	45,8	46,7
	Nő	54,2	53,3
Korcsoport	18-29 évesek	17,4	17,6
	30-39 évesek	17,3	17,1
	40-49 évesek	19,2	18,9
	50-59 évesek	15,2	15,1
	60 felettiek	30,9	31,3
Legmagasabb iskolai végzettség szintje	Alapfokú végzettség	17,1	17,3
	Középfokú végzettség, érettségi nélkül	29	33,5
	Középfokú végzettség, érettségivel	33,9	28,3
	Felsőfokú végzettség	20	20,8
Régiók	Közép-Magyarország	32,1	30,5
	Közép-Dunántúl	10,7	10,9
	Nyugat-Dunántúl	9,1	10,2
	Dél-Dunántúl	8,2	9,2
	Észak-Magyarország	11,4	11,5
	Észak-Alföld	14,8	14,7
	Dél-Alföld	13,8	12,9
Település típusok	Budapest	18,8	18,7
	Megyeszékhely / megyei jogú város	18,9	20,4
	Város	33,3	32,2
	Község, nagyközség	29	28,8
Családi állapot	Egyedülálló	14,5	16,4
	Kapcsolatban álló, de nem házas	18,8	18
	Házas	51	49,6
	Elvált	6,8	6,9
	Özvegy	9	9,1
Gyermekek száma	Nincs gyermek	24,1	26,3
	1 gyermek van	23,1	23,1
	2 gyermek van	38	36,6
	3 gyermek van	11,4	10,8
	4 vagy több gyermeke van	3,3	3,2

11. tábla: A családi adókedvezmény emelését támogatók demográfiai mutatói

Családi adókedvezmény emelését legalább 6-os preferenciaértékkel támogatók demográfiai jellemzői. A táblázatok tartalmazzák a támogatók arányát az egyes csoportokon belül, illetve a csoportok megoszlását a mintában.

N=4928 (70,4%)	Családi adókedvezmény emelését támogatók %		Minta %
Nem	Férfi	45,7	46,7
	Nő	54,3	53,3
Korcsoport	18-29 évesek	17,7	17,6
	30-39 évesek	17,7	17,1
	40-49 évesek	19,7	18,9
	50-59 évesek	15,4	15,1
	60 feletti	29,5	31,3
Legmagasabb iskolai végzettség szintje	Alapfokú végzettség	17,2	17,3
	Középfokú végzettség, érettségi nélkül	29,3	33,5
	Középfokú végzettség, érettségivel	33,6	28,3
	Felsőfokú végzettség	19,9	20,8
Régiók	Közép-Magyarország	32,5	30,5
	Közép-Dunántúl	10,5	10,9
	Nyugat-Dunántúl	9,7	10,2
	Dél-Dunántúl	8,3	9,2
	Észak-Magyarország	11,8	11,5
	Észak-Alföld	13,7	14,7
	Dél-Alföld	13,5	12,9
Település típusok	Budapest	17,9	18,7
	Megyeszékhely / megyei jogú város	18,1	20,4
	Város	33,7	32,2
	Község, nagyközség	30,2	28,8
Családi állapot	Egyedülálló	14,7	16,4
	Kapcsolatban álló, de nem házas	19	18
	Házas	51,3	49,6
	Elvált	6,3	6,9
	Özvegy	8,7	9,1
Gyermekek száma	Nincs gyermek	24,7	26,3
	1 gyermek van	22,8	23,1
	2 gyermek van	37,6	36,6
	3 gyermek van	11,7	10,8
	4 vagy több gyermeke van	3,2	3,2

KINCSKOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

12. tábla: Természetbeni juttatások megítélése demográfiai változók szerinti bontásokban

A táblák színezése során a kék szín az átlagtól felfelé, a piros az átlagtól lefelé eltérő értékeket mutatja, ahol a sötétebb árnyalat nagyobb eltérést jelent.

Kategóriák/Természetbeni juttatások		Oltások (kötelező, ingyenes)	Ingyenes tankönyv	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekékeztetés	Egészséges menza ételek	Védőnői szolgáltatás	Tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátása az óvodákban	Ingyenes nyelvvizsga	Mindennapos testnevelés	Táborok (pl. Erzsébet tábor)	Külföldi nyelvtanulás támogatása
Nem	Férfi (3270 fő)	6,71	5,96	5,81	5,65	5,16	4,50	4,46	4,28	3,94	3,61
	Nő (3730 fő)	6,85	6,25	6,14	5,91	5,62	4,62	4,62	3,96	4,22	3,55
Településtípus	Budapest (1307 fő)	6,63	6,06	5,81	6,35	5,33	4,66	4,27	4,39	4,22	3,80
	Megyeszékhely / megyei jogú város (1426 fő)	6,86	5,87	5,87	5,75	4,94	4,79	5,11	3,99	3,84	3,70
	Város (2251 fő)	6,85	6,22	6,21	5,45	5,54	4,68	4,34	3,96	4,13	3,36
	Község, nagyközség (2014 fő)	6,76	6,20	5,94	5,83	5,64	4,21	4,57	4,18	4,14	3,59
Háztartás havi jövedelme	200.000 HUF alatt (1828 fő)	6,95	6,53	6,35	5,85	5,71	4,85	4,55	4,07	4,61	3,26
	200.000 - 400.000 HUF (3444 fő)	6,77	6,04	5,98	5,77	5,36	4,59	4,63	4,20	4,01	3,55
	400.000 - 600.000 HUF (1541 fő)	6,73	5,94	5,73	5,79	5,29	4,25	4,40	3,86	3,72	3,98
	600.000 HUF felett (187 fő)	5,97	4,84	4,60	5,40	4,32	3,88	4,18	5,00	3,57	3,87
Régió	Dél-Alföld (905 fő)	6,75	6,68	6,30	5,91	4,92	5,31	4,76	4,40	3,55	3,37
	Dél-Dunántúl (647 fő)	6,51	6,18	6,01	5,51	5,65	4,51	5,04	3,85	3,40	4,04
	Észak-Alföld (1032 fő)	6,99	5,85	5,81	5,58	5,27	4,82	5,12	4,14	4,48	2,86
	Észak-Magyarország (806 fő)	7,55	6,91	6,98	6,23	6,45	4,20	4,22	3,91	4,66	2,52
	Közép-Dunántúl (760 fő)	6,55	5,70	5,37	5,91	5,04	3,46	4,23	3,36	3,72	3,33
	Közép-Magyarország (2138 fő)	6,71	5,96	5,92	6,01	5,58	4,70	4,03	4,27	4,33	4,11
	Nyugat-Dunántúl (711 fő)	6,42	5,72	5,55	4,86	4,68	4,47	5,25	4,51	3,85	4,34

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Kategóriák/Természetbeni juttatások		Oltások (kötelező, ingyenes)	Ingyenes tankönyv	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekétkeztetés	Egészséges menza ételek	Védőnői szolgáltatás	Tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátása az óvodákban, iskolákban	Ingyenes nyelvvizsga	Mindennapos testnevelés	Táborok (pl. Erzsébet tábor)	Külföldi nyelvtanulás támogatása
Iskolázottság	Általános iskola (alapfok) (1212 fő)	6,88	6,51	6,43	5,85	5,79	4,39	4,02	3,78	4,65	2,77
	Szakma (érettségi nélkül) (1983 fő)	6,72	6,09	6,03	5,42	5,39	4,60	4,58	3,97	3,88	3,45
	Érettségi (2346 fő)	6,75	6,11	5,94	5,70	5,42	4,53	4,58	4,12	3,91	3,66
	Diploma (1459 fő)	6,85	5,81	5,63	6,37	5,09	4,71	4,89	4,57	4,19	4,29
Van-e gyermeke	Nincs gyermeke (1817 fő)	6,54	5,79	5,59	5,75	5,27	4,43	4,62	4,10	3,80	3,97
	Van gyermeke (5070 fő)	6,91	6,23	6,16	5,81	5,47	4,62	4,54	4,11	4,17	3,44
Családi állapot	Elvált (485 fő)	6,44	6,09	6,11	5,71	5,09	4,65	4,40	4,17	4,16	3,71
	Házass (3471 fő)	6,90	6,11	6,00	5,63	5,49	4,45	4,48	4,04	3,98	3,48
	Kapcsolatban (1262 fő)	6,72	6,22	6,00	6,04	5,33	4,87	4,58	4,38	4,25	3,94
	Egyedülálló (1145 fő)	6,33	5,73	5,59	5,77	4,99	4,48	4,72	4,17	3,87	3,65
	Özvegy (637 fő)	7,35	6,63	6,50	6,22	6,08	4,67	4,62	3,79	4,74	3,18
Munkaerő-piaci aktivitás	Más (GYED, GYES) (322 fő)	7,27	6,65	6,67	5,94	5,70	4,86	4,65	3,83	4,05	3,28
	Nyugdíjas (1930 fő)	6,98	6,41	6,38	5,99	5,74	4,55	4,49	4,09	4,41	3,20
	Tanuló (196 fő)	5,76	4,90	5,12	6,33	3,99	4,81	5,75	4,24	3,76	4,06
	Munkanélküli (164 fő)	6,85	6,19	6,48	6,13	5,95	5,35	3,79	3,53	4,54	2,96
	Dolgozó (4385 fő)	6,71	5,99	5,78	5,65	5,28	4,51	4,54	4,16	3,95	3,77

KINCS

KOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

Kategóriák/Természetbeni juttatások		Oltások (kötelező, ingyenes)	Ingyenes tankönyv	Kedvezményes vagy ingyenes óvodai, iskolai gyermekékeztetés	Egészséges menza ételek	Védőnői szolgáltatás	Tartós egészségügyi hátránnyal élő gyermekek ellátása az óvodákban, iskolákban	Ingyenes nyelvvizsga	Mindennapos testnevelés	Táborok (pl. Erzsébet tábor)	Külföldi nyelvtanulás támogatása
Életkori csoportok	18 - 24 (519 fő)	6,17	5,79	5,72	6,02	4,77	4,67	4,81	3,73	4,08	4,19
	25 - 29 (713 fő)	6,79	6,21	6,32	5,81	5,59	4,79	4,42	4,19	3,87	3,79
	30 - 34 (576 fő)	6,92	6,21	5,99	5,70	5,49	4,47	4,57	4,32	4,12	3,28
	35 - 39 (623 fő)	6,59	5,82	5,67	5,78	5,04	4,17	4,47	4,57	3,85	3,51
	40 - 44 (715 fő)	6,80	5,90	5,54	5,64	5,11	4,27	4,57	4,09	3,71	3,69
	45 - 49 (606 fő)	6,73	5,85	5,63	5,60	5,26	4,63	4,56	3,96	4,03	3,66
	50 - 54 (575 fő)	6,66	5,76	5,46	5,67	5,30	4,74	4,57	3,95	4,19	3,97
	55 - 59 (483 fő)	6,64	6,16	6,06	5,45	5,38	5,15	4,74	3,94	3,88	3,51
	60 - 64 (675 fő)	7,14	6,34	6,45	5,86	5,56	4,64	4,61	4,34	4,06	3,56
	65 - 74 (1002 fő)	7,05	6,35	6,36	5,9	5,66	4,57	4,64	3,93	4,33	3,29
	74 év feletti (512 fő)	6,82	6,73	6,40	6,17	6,17	4,21	3,99	4,18	4,93	3,05

KINCSKOPP MÁRIA INTÉZET
A NÉPESEDÉSÉRT
ÉS A CSALÁDOKÉRT

13. tábla: Az egyszülős családok támogatási formáinak megítélése demográfiai változók szerinti bontásokban

A táblák színezése során a kék szín az átlagtól felfelé, a piros az átlagtól lefelé eltérő értékeket mutatja, ahol a sötétebb árnyalat nagyobb eltérést jelent.

		A gyermektartásdíj hatékonyabb beszedése	Több szabadság az egyszülősök számára	Családtámogatási összegek növelése az egyszülősök számára
Nem	Férfi	3,00	3,90	5,12
	Nő	3,47	3,95	5,32
Iskolázottság	Alapfokú	3,44	3,59	5,04
	Középfokú, érettségi nélkül	3,26	3,84	5,31
	Érettségi	3,20	3,92	5,26
	Diploma	3,18	4,34	5,22
Családi állapot	Elvált	3,44	4,24	4,98
	Házas	3,33	3,90	5,30
	Kapcsolatban	3,09	3,91	5,32
	Egyedülálló	2,90	3,93	5,09
	Özvegy	3,67	3,86	5,07
Munkaerőpiaci státus	GYED, GYES	2,89	3,99	5,28
	Nyugdíjas	3,57	3,89	4,95
	Tanuló	1,88	4,19	5,38
	Munkanélküli	3,23	3,71	5,13
	Dolgozó	3,20	3,94	5,34
Nettó havi kereset	200.000 HUF alatt	3,55	3,90	5,00
	200.000 - 400.000 HUF	3,15	3,90	5,22
	400.000 - 600.000 HUF	3,17	4,03	5,50
	600.000 HUF felett	2,99	3,83	5,34
Van-e gyermeke	Van gyermeke	3,31	3,97	5,25
	Nincs gyermeke	3,08	3,82	5,17
Településtípus	Budapest	3,47	4,65	5,92
	Megyeszékhely, megyei jogú város	2,70	4,19	5,29
	Város	3,38	3,64	5,12
	Község	3,35	3,59	4,86